

Veszprém Megyei Jogú Város
Kulturális koncepciója
(2014–2020)

„A várost és a városiasságot nem kényszer teremti, hanem közvetlen ösztön: elképzelhető, hogy az emberek védekezésből, vagy gazdasági okból megerősített helyre tömörülnek, ez azonban még nem város. A városi lét lehetőségéhez feltétlenül szükséges, hogy az emberben a szociabilitás hajlama meglegyen... Nyugaton a közösség alapja a kollektív hierarchia. A társulási ösztön csak úgy ébredhet, ha az ember mindenkire egyaránt érvényes értékek rangsorát felismeri... A társulási ösztön azonban kultúra-ösztön, és ez teremti meg a szerves együttélés lehetőségét, ami a város...”

Hamvas Béla

Tartalom

Bevezető	5
----------	---

I. Fejezet

1.1	A kulturális koncepció megújításának elméleti alapjai	6
1.1.1	Kreativitás és kulturális alapú településfejlesztés	6
1.1.2	Új kulturális környezet és a kultúra fenntarthatósága	6
1.1.3	Digitalizáció és örökségvédelem	6
1.1.4	Infokommunikációs technológiák és a jelképi kultúra	7
1.1.5	A kulturális örökség mint fogyasztható termék	7
1.1.6	A kulturális termékipar	8

II. Fejezet

2.1	Kulturális intézmények, szervezetek Veszprémben	9
2.1.1	Önkormányzati fenntartásban lévő intézményeink	9
2.1.2	Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, szervezetek	10
2.1.3	Magántulajdonban lévő szervezetek	10
2.1.4	Intézmények és szervezetek állami tulajdonban, kezelésben	11
2.1.5	Egyházi tulajdonban lévő intézmények	11
2.1.6	Pannon Egyetem és kulturális intézményegységei	12
2.2	Civil szféra	12
2.2.1	Hivatásos művészek és szervezeteik	13
2.2.2	Kiemelt művészeti együttesek	13
2.2.3	Kulturális tevékenységet folytató egyesületek	13
2.3	Kulturális rendezvények, fesztiválok	14
2.3.1	Kiemelt fesztiválok	14
2.3.2	Kulturális nagyrendezvények	14
2.3.3	A közművelődés városi eseményei	14
2.3.4	Turisztikai, sport- és vásári rendezvények	15
2.4	A kultúra finanszírozásának jelenlegi rendszere	15
2.4.1	Az önkormányzati részvétel nagyobb tételei	15
2.4.2	Kiemelt fesztiválok és nagyrendezvények támogatásának rendje	16

III. Fejezet

3.1	A kulturális koncepciók alappillérei	17
3.1.1	A globális, a nemzeti és a helyi kultúra viszonylatai	17
3.1.2	Nyitottság és fenntarthatóság	17
3.1.3	Európaiság, helyi érték és településfejlesztés	18
3.1.4	Veszprém kulturális vonzasköre a térképen	18
3.1.5	A jelenleg érvényben lévő (1996-os) koncepció tanulságai	18
3.1.6	Kulturális helyzetértékelésünk megállapításai	19
3.1.7	Az intézményi változások mérlege	20
3.2	A kultúra mint áru – és ami több annál	20
3.2.1	Közönségigény és piacképesség	20
3.3	Professzionális marketing a Veszprém brand erősítésére	21
3.3.1	A kulturális kínálat mint városimázs elem	21
3.3.2	A város kulturális arculatának pontosítása, egységes megjelenítése	22
3.4	Párbeszéd szükségessége	22

IV. Fejezet

4.1	Kulturális koncepció – célok és feladatok (2014–2020)	24
4.1.1	A koncepció aktuális hívószavai	24
4.2	Koordináció és szervezeti együttműködés	25
4.2.1	Szakmai versenyhelyzet a kulturális szolgáltatások területén	25
4.2.2	A kulturális termékhez kapcsolódó szolgáltatás és infrastruktúra egysége	25
4.2.3	Veszprém kulturális kisugárzásának növelése országos szinten	26
4.2.4	Marketing kialakítása a nonprofit kulturális szférában	26
4.2.5	Új eszközök alkalmazása a kulturális marketingben	26
4.2.6	Esélyegyenlőség megteremtése a kulturális javak elérésében	27
4.3	A kulturális környezet újrapozícionálása	27
4.3.1	Új viszonyok a kultúraszervezésben és támogatásban	28
4.3.2	Az intézményi háttér és a szolgáltatások kapcsolata	28
4.4	A kultúra finanszírozása	29
4.4.1	A kultúra „nem anyagi” természete	29
4.4.2	Finanszírozás széles, közösségi alapokon	29
4.4.3	Az intézményrendszeren keresztül történő ellátás elsődlegessége	30
4.4.4	Kötelezően vállalt feladatok	30
4.4.5	Önként vállalt feladatok	30
4.5	Oktatás – a kultúra jövője	31
4.6	Szubkultúrák, kisebbségi és nemzetiségi kultúrák ápolása	31

4.6.1	Nyitottság más európai városok – különösen a testvérvárosok – kultúrája iránt	32
4.7	Művészeti élet ösztönzése	32
4.7.1	A kiemelt együttesek támogatása	32
4.7.2	Kulturális ösztöndíjak alapítása	32
4.7.3	Kulturális-kritikai szellemi műhely kereteinek biztosítása	33
4.7.4	Városi képtár létrehozása	33
4.7.5	Köztéri Szobor Alap létrehozása	33
4.7.6	Közművelődés, öntevékeny csoportok támogatása	33
4.7.7	Pályázati alap feltöltése a kulturális kínálat bővítésére	34
4.7.8	Az egyedi kulturális teljesítmények támogatása	34
4.8	A városi, helyi identitás erősítése, ápolása a hétköznapokban is	35
4.8.1	Ismerjük meg saját értékeinket!	35
4.8.2	A Veszprém-monográfia megalkotása	35
4.8.3	Veszprémi Települési Értéktár	36
4.8.4	A Belváros kulturális funkciójának visszaadása	36
4.9	Kiemelt fesztiválok támogatása	36
4.9.1	Auer Lipót Nemzetközi Hegedűverseny	37
4.9.2	Cholnoky Irodalmi Fesztivál	37
4.10	A veszprémi vár kulturális, turisztikai fejlesztése	37
4.10.1	A Várkapu látogatóközpont	38
4.10.2	Kooperáció az egyházi intézményekkel	38
4.10.3	A vallási turizmus erősítése	38
4.10.4	Kortárs képzőművészet a barokk várban	39
4.11	Kulturális negyed létrehozása	39
4.11.1	A Kulturális negyed kiemelt közterület-fejlesztési céljai	40
4.11.2	Épületek rekonstrukciója	40
4.11.3	Új kulturális funkciók kialakítása	40

Melléklet:

Kulturális helyzetértékelés – 2014

Pillanatfelvétel Veszprém kulturális életéről, intézményi struktúrájáról, törvényi környezetről, helyi és országos szabályozásról.

Bevezető

A kultúra fogalmára számos – túlzás nélkül állíthatjuk, könyvtárnyi terjedelmű – meghatározás létezik. De bármely oldalról is próbáljuk megközelíteni, mindegyik visszavezethető a valamiből valamivé alakítás, át- és megformálás, azaz a latin szó (colere) eredeti, 'művel' jelentésére. Mondhatjuk tehát röviden: a kultúra a műveléssel és művelődéssel létrejött tárgyi és szellemi dolgok összessége. Magába foglalja a tárgyi világot, az emberi viszonyok rendjét, a társadalmat és a politikát, a gazdaságot, a nyelvet, a vallást, a filozófiát, az erkölcsöt, a jogot, a tudományt és a művészetet: minden emberi értéket, s a mindezeket előállító és közvetítő tevékenységeket.

Amikor Veszprém kulturális portréját kívánjuk megrajzolni, és jövőbeni arcát felvázolni, nem vagyunk könnyű helyzetben. Nemcsak azért, mert Veszprém a történelmi és természeti adottságai következtében méretéhez, lakóinak számához képest általában „többet nyújt”, így több figyelemre is tarthat számot a kulturális élet és a turizmus területén a hasonló nagyságú városok között. Ez, noha fontos, mégiscsak külső szempont, s nekünk elsősorban önmagunk és városunk utódaink számára kell jó és felelős válaszokat, célokat és cselekvéseket meghatároznunk.

Annál is inkább, mivel mára nyilvánvalóvá vált: a kezünk alatt most alakítani szándékozott nemes és érzékeny anyag, *nemzeti és – főként – helyi kulturális örökségünk* összessége a hagyományos, korábbi pozíciójához képest jelentősen felértékelődött. Nyilvánvalóvá vált, a kultúra maga is teremtő erő, olyan potenciál, amelyre *lehet* és *kell* is alapozni. Mind az egyének, mind egy érdekközösség – nevezzük így az egy városban lakókat – számára a jelenben élhetőbb életet (élhető: mint emberhez méltó, egyszersmind fenntartható), a holnapra tekintve, az örökül kapott értékekkel való felelős gazdálkodás jegyében pedig jól megragadható és meg is valósítható célokat kínál. Más út, ennek alternatívája nincs.

I. FEJEZET

1.1 A kulturális koncepció megújításának elméleti alapjai

Az általános megfogalmazáson túl az utóbbi évtizedekben számos új kultúraértelmezés is született, amelyek elsősorban a gazdasági-technológiai változásokkal, illetve ennek nyomán a társadalmi mozgásokkal vannak összefüggésben. E változásokra reagálva különböző kultúrpolitikai válaszok is születtek/születnek, amelyek a magyar kultúra stratégiai szintjén is megjelennek, ugyanakkor a kisvárosi lét hétköznapijaiban is éreztetik hatásukat. A változó környezetre is tekintettel, éppen ezért nem tekinthetünk el a nemzeti, sőt globális kulturális, gazdasági és társadalmi környezet hatásaitól sem, ha 5-10 éves távlatokban gondolkodunk.

1.1.1 Kreativitás és kulturális alapú településfejlesztés

A hagyományos kultúrafelfogás mellett új fogalmak is megjelentek, amelyek elsősorban a digitális médiumok világméretű térnyerésével és technológiai eredetű változásokkal, illetve a gazdaság átalakulásával vannak összefüggésben. Az Európa kulturális fővárosa mozgalom világított rá először arra a felismerésre, hogy a múlt században prosperáló nehézipari struktúra leépülése miatt tönkrement európai városok szinte egyetlen túlélési esélye a helyi lakosság bevonásával történő kulturális alapú településfejlesztés maradt. E szemlélet jegyében világszerte azok a települések bizonyulnak gazdaságilag is sikeresnek, amelyek önmaguk kreatív újrafogalmazásával és a kulturális szolgáltatások erősítésével növelték vonzerejüket és népességmegtartó képességüket.

1.1.2 Új kulturális környezet és a kultúra fenntarthatósága

A „kultúra” fogalma ugyancsak jelentős átalakuláson ment keresztül a XXI. század első évtizedében – egyszerre jelentve a helyi kulturális javak összességét és a világ kulturális örökségének részét. Napjainkban egy olyan új kultúrafelfogás is elterjedt világszerte, amely a kultúra fenntarthatóságában látja annak legfontosabb mozzanatát. Az elgondolás igazsága könnyen belátható: ha egy kultúra nem fenntartható, vagy ha nem képes mások értékeinek befogadására, akkor előbb vagy utóbb feléli tartalékait. A kulturális zsákmányszerzés gyakorlatát világszerte felváltani látszik a helyi értékek tiszteletben tartásán is alapuló „fenntartható kultúra” iránti igény.

A kultúra e felfogás szerint nem szűkíthető a tárgyi emlékekre vagy a kulturális javak összességére. Sokkal több annál: magának az életnek, az életben maradásnak a sajátos, minőségi módja és technikája. Mi, veszprémiek nemcsak azért hiszünk a kultúra fenntarthatóságában, mert a városunk története több mint ezer éve bizonyítja rá, mi itt és most is igyekszünk tenni ezért.

1.1.3 Digitalizáció és örökségvédelem

A kulturális örökség valójában két területre osztható: a fizikai műtárgyak mellett ide sorolható minden helyi relevanciával bíró érték, de a védelem fogalma is pontosítandó: nem egyszerű megőrzésről, állagmegóvásról van szó, hanem azt kell biztosítani, hogy a helyi értékek megismerhetők, megélhetőek, illetve továbbörökíthetőek és aktualizálhatóak legyenek.

A kultúra tehát nem kizárólag a múltat jelenti, az a jelenben él, most is alakul. Amíg néhány évtizeddel ezelőtt a kultúrát megtestesítő kommunikáció nagy részben papíron vagy szóban történt, addig napjainkban ez elektronikus felületekre koncentrálódik: az elektronikus média és a közösségi oldalak egy újfajta írásbeliséget hoztak létre – ez az örökségvédelem, illetve archiválás (és annak elérhetősége) szempontjából is mindenképpen kedvezőbb.

A tudásjellegű örökség sajátossága, hogy az nem maradhat statikus, mert ha elavul, akkor elveszik minden korábbi hozzáadott érték. Ezért kell a szellemi örökséget megismertetni, szabadon felhasználhatóvá tenni, hogy bárki hozzátehesen. Ebben bármely médium közreműködhet, de a jelenlegi életvitel és kultúrafogyasztási trend ismeretében a digitális megoldások elsőbbséget élveznek mind a megjelenítés, mind a használat (befogadás) eszközeként.

1.1.4 Infokommunikációs technológiák és a jelképi kultúra

A kultúra tágabb értelmezés szerinti részét képezi „az emberek által maradandóan kialakított, illetve az egyének adott körében az egyes egyének környezetének alkotórészeit képező dolgok, dologi és tudati állapotok egésze” (Kloskowska, 1984). Ezt a meghatározást alapul véve nem csupán anyagi kultúráról, de jelképi kultúráról is beszélhetünk. Az előbbi az emberek által létrehozott anyagi természetű létezőket foglalja magában, vagyis a mindennapi élet fizikai vagy technikai vonatkozásait, elemeit, míg az utóbbi a jelképi természetű létezőket foglalja magában.

A kultúra tehát olyan közös tudat is, amely egyfajta keretét szolgál annak, hogy a benne található tudattartalmak (ismeretek) szabadon áramol/hat/nak az egyének személyes és közösségi kommunikációjában, és ez az áramlás elősegítheti az egységesen értelmezett szimbólumrendszer révén új információk közlését és értelmezését, és így új ismeretek létrehozását is.

Mindezen tartalmak elsődleges megjelenési terepe az internet világa, amely lehetőségeinek kihasználása nélkül ma már nincs valódi esélye kulturális jelképek és szimbólumok létrehozásának és hatásos továbbításának, ezáltal a nemzeti, tájegységi, vagy városi közösséghez tartozás tudatának, identitásának fenntartására, ápolására sem.

Az újabb elméletek és kultúraértelmezések, nem utolsó sorban a társadalmi-gazdasági szintéren létrejött változások és versenyhelyzetek, illetve a fejlesztések nyomán kialakult új városi intézményi struktúra új célok kitűzését, illetve új szemléletmódok kialakítását, és ezzel összefüggésben új kulturális koncepció megfogalmazását is szükségessé teszik.

1.1.5 A kulturális örökség mint fogyasztható termék

Ha a teljes konzerválást és megóvást választjuk (legyen az természeti, épített vagy szimbolikus örökség), nagy az esélye az elenyészésnek; ha azonban a kulturális örökséget fogyaszthatóvá tesszük, van remény a fennmaradásra. *(Murányi Péter: Rész az egészben – A helyi kultúra a vidékfejlesztésben. Kultúra mint erőforrás 2012, Pécs;)*

A jelen helyzetben a helyi kultúra megőrzésére szinte csak egyetlen út létezik: a külső fél, a fogyasztani is hajlandó szemlélő bevonása, hiszen csak akkor marad életképes, akkor tud tovább formálódni, saját törvényszerűségei szerint alakulni, ha van egy külső, eladható, fogyasztható „hég”.

A kultúra összességében tehát termékként is megfogható, hiszen forgalmat teremt, turistákat vonz, a „kreatív ipar” – pl. tárgykultúra, alkalmazott grafika, arculattervezés, design stb. – pedig klasszikus értelemben vett piaci termékeket hoz létre.

1.1.6 A kulturális termékipar

A hagyományos, kulturális szolgáltatások mellett egyre nagyobb az úgynevezett kulturális termékipar (média, a könyvkiadás, a reklám tevékenység, a szórakoztatóipar, a divatipar) szerepe is, amely az előzővel szemben már sokkal inkább ölel fel piaci alapú tevékenységeket, emellett nagyobb a kreatív tartalma és tőkehozadéka is. Az EU által 2010-ben közzétett definíció szerint: „Kulturális iparág: ágazat, amely olyan árut vagy szolgáltatást állít elő vagy terjeszt, amely létrehozása idején sajátos jellege, felhasználása vagy végcélja szerint kulturális kifejezést testesít meg vagy közvetít, függetlenül attól, hogy kereskedelmi értékkel bír-e”. (EU Zöld könyv 2010. p. 6.) Ez a nézet kiegészíti az úgynevezett hagyományos művészeti ágakat, egyéb iparágakkal (pl.: televízió, rádió, videojátékok, zene stb.).

Összefoglalva tehát elmondható, hogy a támogatandó kulturális iparágak, vállalkozások:

- kulturális termékeket vagy szolgáltatást állítanak elő, céljuk, hogy a társadalom minél nagyobb része számára elérhetővé tegyék a kulturális értéket hordozó termékeket és szolgáltatásokat
- kulturális értéket közvetítenek, ugyanakkor tömegtermékeket állítanak elő.

II. FEJEZET

2.1. Kulturális intézmények, szervezetek Veszprémben

Veszprém kulturális – történelmi, építészeti, művészeti, tudományos – tradíciói révén sajátos intézményi struktúrát hozott létre, amelyben az intézmények – mintegy szimbiózisban – egyszerre városi és megyei szerepkörűek. Ezen a tényen nem változtat a 2012-ben és 2013-ban lezajlott intézményi fenntartóváltás sem. A szolgáltatásokat igénybe vevők köre javarészt eddig is a városban élők közül tevődött össze, és fordítva, a középiskolások, egyetemisták a környékből, vagy távolabbi településekből járnak Veszprémbe. Az intézményi háttér, szolgáltatások biztosításával a cél belakható közösségi teret és infrastruktúrát biztosítani egyesületeinknek, polgárainknak, fiataljainknak és művészeinknek.

Megyei jogú város számára kötelező feladat a közművelődésről, azaz közösségi szinterről intézmény fenntartásával gondoskodni, megyei és városi könyvtárat, valamint megyei hatókörű, városi múzeumot fenntartani. Előadó-művészeti intézmény (színház) fenntartása az önkormányzat önként vállalt feladata.

2.1.1 Önkormányzati fenntartásban lévő intézményeink

Városi Művelődési Központ: a város elsőszámú közművelődést, kultúrához való hozzáférést biztosító közintézménye a Taborállás parkban található épületben működik, megosztva a Kabóca Bábszínházzal. Egy sikeres Agóra-pályázatnak köszönhetően, hamarosan egy teljes körűen megújult épületben folytathatja munkáját az intézmény.

Művészetek Háza: a város meghatározó kortárs művészeti, közművelődési intézménye, amely fennállása óta a kultúra teljes spektrumát felölelő tevékenységet folytat. Két állandó képzőművészeti gyűjtemény gondozója: Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény a Vár u. 17. szám alatti épületegyüttesben, valamint a László Károly Gyűjtemény, amely a Dubniczay-palotában talált otthonra. Kiállítóhelyei még: a Csikász Galéria és a Várgaléria. Kiadói tevékenységet is folytat (Vár Ucca Műhely). A Dubniczay-palota udvarán található a Tegulárium jelenleg állami fenntartásban áll. Működtetését – a fenntartóval együttműködve – a Művészetek Háza látja el.

Eötvös Károly Megyei Könyvtár: Veszprém megye legnagyobb, leglátogatottabb nyilvános közkönyvtára, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer tagkönyvtára, Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben aktív könyvtár, közel 200 település kulturális és könyvtári szolgáltató központja. A 2013. január 1-jétől működtetésébe került városrészi fiókkönyvtárak integrált közösségi terekként működnek.

Laczkó Dezső Múzeum: 2013. január 1-jétől a Laczkó Dezső Múzeum működtetésébe került a hozzá szervesen kapcsolódó Bakonyi Ház kiállítóhely, majd április közepétől a Tűztorony, Várkapu együttese is. A Balácai Római kori Villagazdaság és Romkert állami fenntartásba vont intézmény, melyet a Magyar Nemzeti Múzeummal kötött együttműködési megállapodás keretében továbbra is a Laczkó Dezső Múzeum működtet.

Kabóca Bábszínház és Gyermek Közművelődési Intézmény: 2001 óta működik hivatásos bábszínházként, Veszprém város fenntartásába 2008-ban került. 2012-től kiemelt színházként működik.

Veszprémi Petőfi Színház a törvényi besorolás szerint a kiemelt kategóriájú színházak közé tartozik. 2012. január 1-jétől fenntartója Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata. Költségvetését a Magyar Állam és Veszprém Megyei Jogú Város támogatása, saját bevételei biztosítják.

2.1.2 Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, szervezetek

Veszprémi Programiroda Rendezvényszervező és Kulturális Szolgáltató Kft.

A már korábban megkezdett, kulturális intézményeket érintő profiltisztítás egyik hozadéka, hogy a korábban a VMK által ellátott városi rendezvények, nagyrendezvények, nemzeti ünnepek szervezési feladatait a Programiroda Kft. vette át. Emellett elsődleges feladata a „Hangvilla” kulturális és művészeti tartalommal való megtöltése.

A profiltisztítás igénye és a városmarketing szempontok érvényesítése mellett a Veszprémi Programiroda Kft közreműködését finansziális szempont is indokoltá teszi. Vélhetően kiszámíthatóbb és tervezhetőbb szakmai, gazdasági környezetbe kerülnek az önkormányzati kulturális rendezvények, mivel egy Kft. a külső szponzorációs források bevonásához is nagyobb mozgástérrel rendelkezik.

Veszprém Arénát a 100 %-os önkormányzati tulajdonban lévő "Csarnok" Veszprémi Csarnoküzemeltető, Rendezvényszervező és Kommunikációs Kft. Üzemelteti. Bázisfeladata az MKB-MVM Veszprém férfi-kézilabdacsapat mérkőzéseire, edzéseire helyszín biztosítása, de emellett a kézilabda utánpótlás nevelésnek és több önvédelmi sportnak is állandó helyszíne Korszerű és igényesen kialakított háttér infrastruktúrája alkalmassá teszi rangos nagyprodukciók befogadására is.

Kolostorok és Kertek Kft. rendezvényterei: az e néven megvalósult Séd-völgyi rehabilitációs projekt eredményeként a pihenést, kikapcsolódást, szórakozást komplex módon biztosító, összefüggő zöld felülettel rendelkező közösségi tér fontos és igen értékes része a városnak. De remek, ihletett helyszíne a várhegyet a „Királyné nyakékeként” körbefolyó völgynek a szintén megújult Margit-rom s az igényes, asszociatív, népi játékgépekkel, hintákkal, mászókkal felszerelt játszótér is.

Kittenberger Kálmán Növény- és Vadaspark: az Állatkert a város emblematisz intézménye gazdasági társaságként, (Kiemelten) Közhasznú Kft. formában működik. Hazánk második állatkertje. Jelenleg körülbelül 150 faj 600 egyede látható itt. Az Állatkert a város legdinamikusabban fejlődő, legnagyobb látogatottságot produkáló komplex közjóléti intézménye.

2.1.3 Magántulajdonban lévő szervezetek

Hangvilla: jelenleg a Swing-Swing Kft. tulajdonában áll (a cégben önkormányzatunk is üzletrésszel rendelkezik). A régi Séd mozi épülete a belvárosi rehabilitáció keretében teljesen átépült, kibővült, megújult. 2013 őszén itt kezdte meg működését e néven egy új kulturális intézmény, egy új közösségi tér Veszprémben. A Hangvilla a veszprémi zenei élet központja lett.

Mestermű Galéria: a város első és mindmáig egyetlen magánkézben lévő és működő kortárs művészeti galériája, melyet id. Hegyeshalmi László alapított. Lehetőséget teremt a Veszprémben élt, vagy Veszprémhez kötődő művészek alkotásainak, kvalitások, lezárt életműveknek, egy évente megújuló válogatásban, új állandó kiállítás keretében történő bemutatására.

A **Pannon Várszínház** Veszprém harmadik színháza, magánszínház, 2001-ben alapította Vándorfi László, a Petőfi Színház volt igazgatója. 2013-tól a Hangvilla ad állandó otthont a társulatnak. A színház regionális színházként határozta meg önmagát, a megye több városában játssza előadásait.

2.1.4 Intézmények és szervezetek állami tulajdonban, kezelésben

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára: általános gyűjtőkörű és területi, azaz megyei illetékességű levéltári intézmény, egyike az ország közlevéltárainak. Anyagának mai összetételét – és ellátandó feladatait is – alapjában egy 1950. évi törvényerejű rendelet határozta meg.

MTA Veszprémi Területi Akadémiai Bizottsága: tudományos szempontból elsőszámú és meghatározó intézmény Veszprémben az 1972-ben alapított Magyar Tudományos Akadémia veszprémi területi bizottsága. Működési területe Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megye.

Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Irodája: 2013. január 1-jétől a korábban jelentősen csökkentett közművelődési szakmai tanácsadó szervezet szerepét látja el, újonnan kialakított keretek között.

Villa Romana Baláca – Római kori villagazdaság és romkert: a vidéki múzeumok és könyvtárak az önkormányzatok fenntartásába kerültek 2013. január elsejétől. 2013. január 1-jétől a Baláca a Magyar Nemzeti Múzeumhoz tartozik. A villagazdaság Közép-Európa egyik legjelentősebb római kori emléke, egykoron közel 10 hektárnyi területet foglalt magába. Nemesvámos határában.

Magyar Építőipari Múzeum – Tegulárium: nem önálló múzeum, szervezetileg 2010-ben vonták össze a Magyar Építészeti Múzeummal. Magyar Építészeti és Építőipari Múzeum néven a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ kezelésébe került. A veszprémi 3 telephely – egy székhely és további két kiállítóhely – 2011. február óta bezárva áll, nem látogatható.

2.1.5 Egyházi tulajdonban lévő intézmények

Veszprém mint ezeréves püspöki (ma érseki) székhely lehetőségei szerint támogatta és támogatja a kereszténység emlékeinek, kultúrhistoriai nevezetességeinek és helyi jellegzetességeinek széleskörű bemutatását. Ugyanakkor épít, számít is az itt működő szellemi kapacitásra, az egyházművészeti, liturgiai, könyvkiadási stb. megnyilvánulásokra. A részben hitéleti, részben kulturális indíttatású megnyilvánulásokat törekszik a polgári lét természetes elemévé tenni, hogy az a veszprémi kulturális életet szerves részét képezhesse.

Érseki Hittudományi Főiskola: a Veszprémi Főegyházmegye joghatósága alá tartozó Hittudományi Főiskola keresztény alapon nyugvó nevelési-oktatási szemlélettel végzi tevékenységét.

Boldog Gizella Királyné Főegyházmegei Gyűjtemény a 18. században épült Tejfalussy kanonoki házban ad otthont a Veszprémi Érsekség egyházi kincstárának és fő kiállítóhelyének, a magyarországi egyházi kincstárak második leggazdagabb, mintegy 5000 darabos gyűjteményének. A Gyűjtemény feladatkörébe tartozik a várban lévő egyházi műemléképületek: az Érseki Palota, a Gizella-kápolna, a Szent György-kápolna és a Piarista templom látogathatóságának megszervezése és kiállításainak rendezése, az Érseki Palota állandó kiállításának gondozása, koncertek, könyvbemutatók, tematikus előadássorozatok, konferenciák szervezése és kiadványok szerkesztése, megjelentetése.

Szaléziánium Érsekségi Turisztikai Központ a 2011-ben megújult Biró-Giczey Házban, az egykor Madaras háznak is nevezett épületben kapott helyet azzal a céllal, hogy a Veszprémbe érkezők számára élményszerűvé, vonzóvá tegye a történelmi helyszínt, „életre keltse” a várat és egyházi értékeit, programot kínáljon a látogatóknak, lehetőséget biztosítson az interaktív tanulásra. A Szaléziánium egyben a Főegyházmege kommunikációs központja, egyházmegei rendezvények, kiállítások szervezője.

Veszprémi Érseki Könyvtár 65 ezer kötetes állománya magába foglalja a Püspöki Könyvtár, a Káptalani Könyvtár és a Papnevelő Intézet Könyvtára együttesen kezelt anyagát.

A **Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár** két hajdan önálló levéltárat, a Veszprémi Püspöki Levéltárat és a Veszprémi Káptalani Levéltárat foglalja magába. Egyesítésükre csupán a XX. század utolsó évtizedeiben került sor. Mint levéltár tudományos igényű kiadványokat is megjelentet.

2.1.6 Pannon Egyetem és kulturális intézményegységei

Az 1949-ben alapított Pannon Egyetem a Közép-Dunántúli Régió meghatározó felsőoktatási intézménye. Képzési kínálata számos tudományágat lefed – az agrártudomány, a humántudomány, a közgazdaságtudomány, a műszaki, a műszaki informatikai tudományok, a neveléstudomány, a társadalomtudomány és a természettudományok területén van lehetőség tanulmányokat folytatni, szakmai, tudományos tevékenységet végezni. Az intézmény öt karral rendelkezik – Gazdaságtudományi Kar, Mérnöki Kar, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Műszaki Informatikai Kar, illetve a keszthelyi Georgikon Kar –, valamint a régióban több helyszínen (Nagykanizsa, Pápa) és kihelyezett képzési helyen (Székesfehérvár) is jelen van.

A **Sziveri Intézet** a Pannon Egyetem és Veszprém város együttműködésének részeként 2012-ben kezdte meg működését. A partnerek közös döntése volt a Sziveri János Intézet Közép- és Kelet-Európai Irodalmi és Társadalomtudományi Kutatóközpont, archívum és könyvtár megalapítása.

Az **Egyetemi Könyvtár és Levéltár** nyilvános, országos és regionális tudományos szakkönyvtár, amely 1949-ben az egyetem megalakulásával egy időben jött létre.

2.2 Civil szféra

Az előző koncepció, az 1996-os áttekintés óta ezen a területen tapasztalható a legnagyobb változás. A Polgármesteri Hivatal civil referense mintegy 220 veszprémi civil szervezettel tart kapcsolatot. Ebből mintegy 80-90 folytat kulturális tevékenységet, de valós számuk vélhetően ennél is

többre tehető. Tevékenységüket ugyan a közművelődés keretei között folytatják, de az amatőr művészeti csoportoknak, kluboknak és hobbiköröknek fontos szerepük van az ifjúság kulturális szokásainak kialakításában, a közízlés formálásában és a szabadidő hasznos eltöltésében egyaránt.

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata a többször felülvizsgált Civil Koncepcióban fektette le a civil társadalom szervezeteivel való kapcsolattartás szabályait, valamint az együttműködés fejlesztésére alkalmazott eszközrendszer jellemzőit.

2.2.1 Hivatásos művészek és szervezeteik

A civil szférában speciális helyzetben vannak maguk a városhoz, régióhoz kötődő vagy itt letelepedő, ám országosan is ismert hivatásos művészek, úgy a képző- és előadó művészet, mint a zene és irodalom területén egyaránt. A hivatásos vagy félhivatásos szakmai szervezetek minden meghatározó művészeti ágban jelen vannak. A képzőművészet területén ilyen szervezet mindenekelőtt a Veszprémi Művész Céh.

Az irodalom területén az egyéni teljesítmények mellett többé-kevésbé meghatározóak az irodalmi kiadványok, folyóiratok szerkesztőségei is: a Vár Ucca Műhely, az Ex Symposion és a Veszprémi Szemle. Megemlíthető az internetes felületen néhány éve rendszeresen megjelenő Veszprém Portré is.

Az elmúlt tíz évben a papíralapú médiumok háttérbe szorulása miatt három folyóirat is elhallgatott: az Új Horizont, a Comitatus és a Pro Philosophia (igaz, ez utóbbi helyébe a kiadó Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány 2005-ben Mediterrán Világ címmel új folyóiratot indított.)

Ugyancsak inaktív az utóbbi években az ezredforduló tájékán még intenzív tevékenységet folytató, a különböző művészeti ágak képviselőit tömörítő Veszprém Város Művészeti Társasága is.

2.2.2 Kiemelt művészeti együttesek

A város kulturális életében jelenlévő és nagy közérdeklődésre számot tartó művészeti együttesek folyamatos és kiszámítható – támogatási szerződésben rögzített – működésének fontossága első ízben az 1996-os kulturális koncepcióban fogalmazódott meg. Ezen kiemelt együttesek köre azóta csaknem változatlan: a Mendelssohn Kamarazenekar, a Veszprém Táncegyüttes és Veszprém Város Vegyeskara mellé 1998-ban csatlakozott a Liszt Ferenc Kórustársaság.

2.2.3 Kulturális tevékenységet folytató egyesületek

A kultúrához köthető civil szervezetek csaknem teljes körűen lefedik a kulturális részterületeket. Egyik legjellegzetesebb terület a helytörténeti kutatás, helyi érték őrzése, mentése, védelme. 1993-ban megjelent a Veszprémi Szemle várostörténeti folyóirat első száma is, amely jelenleg is a helytörténeti kutatás aktív műhelye, évente kijövő 4 számmal és saját kiadásban megjelenő könyvekkel. Jutányosan helyet, termet, infrastruktúrához kedvezményes hozzáférést kapnak a civilek, amit produkttal, produkcióval viszonznak a befogadó intézmény saját szervezésű programjain, és nem egyszer a város kisebb-nagyobb közösségi eseményein.

2.3 Kulturális rendezvények, fesztiválok

Veszprém az utóbbi évtizedben több fontos, igazán ismertté és népszerűvé vált, jól azonosítható, csak városunkra jellemző fesztivált indított el és vitt sikerre. Újabban a Királynék városát már „fesztiválvárosként” is emlegetik, aminek oka egyfelől néhány kiemelkedő rendezvény kedveltsége és zajos sikere, másrészt a teljes rendezvénypaletta időbeli és jellegbeli gazdagsága is. Olyannyira, hogy az alig pár éves szlogenünk, amely ezt a rendezvényívet időben így határozta meg: „(Boldog) Gizellától Szent Mihályig”, hamarosan cserére, átírásra szorul. S amint a kiemelt művészeti együttesek magas színvonalú teljesítménye mögött is számos, kevésbé a kirakatban szereplő együttes térben és időben is széles skálán mozgó teljesítménye húzódik meg, úgy a nagyrendezvények, kiemelt fesztiválok háttérben is sok kisebb-nagyobb rendezvény sikere és tapasztalata munkál.

2.3.1 Kiemelt fesztiválok

Az elmúlt másfél évtized, különösen az elmúlt 10 év tapasztalata megmutatta, hogy a kiemelt fesztiválok körébe sorolt nagyrendezvényeknek két jól megkülönböztethető típusa van: az egyikbe a külső szervezők, a másikba a meghatározóan intézményi háttérrel rendelkező szervezők rendezvényei tartoznak. A külső szervezők fesztiváljainak közös jellemzői: biztos alapot nyújtó, a rendezvény léptékéhez képest azonban kisebb mértékű önkormányzati támogatással, meghatározóan pályázati és szponzori finanszírozással működnek. Ide sorolható a „zászlóshajóként” is emlegetett **VeszprémFest** (Veszprémi Ünnepi Játékok) és az **Utcazene Fesztivál**.

A két rendezvény kevés közös vonásának egyike, hogy nagyszámú közönséget szólítanak meg, az utóbbi esetében ez szó szoros értelemben tömeget, többtízezres nagyságrendet jelent. Ezen kívül másban alig, hacsak nem példátlan sikerességükben, kedveltségükben mutatnak hasonlóságot. Töretlen fejlődésük és nivelláló hatásuk annak a tanulságnak a kimondására ösztönöz bennünket, miszerint mindazon nagyrendezvényeinket, amelyek ezt jellegüknél fogva lehetővé teszik, ezen a működési elven érdemes és szabad megszervezni és fenntartani.

2.3.2 Kulturális nagyrendezvények

A másik rendezvényi körbe a több közművelődési, vagy korlátozottan piacosítható elemet tartalmazó, valamint a réteggkultúrát képviselő nagyrendezvények sorolhatók: **Gizella-napok**, **Táncfesztivál**, **Kabóciádé**, **Vivace nemzetközi kórusfesztivál**, **Veszprémi Nyári Fesztivál**, **Gyermekfesztivál** és – bár nem tartozik a kiemelt kategóriába – a **Szent Mihály-napi búcsú**.

2.3.3 A közművelődés városi eseményei

A nagyrendezvények körén kívül eső, azt mintegy kiegészítő rendezvényi kínálat igen gazdag, rengeteg eseti, egyszeri lehetőséget is tartalmaz. Az állandó, vagy visszatérő kínálatból csak példaként néhány fontos, kedvelt rendezvény: **Magyar Kultúra Napja**, **Művész Korzó**, **Mesterek hegedűi a hegedűk mesterének városában**, **Költészet Napja**, **Ünnepi Könyvhét**, **Gyermeknap**, **Verbunkos Fesztivál**, **Kulturális Örökség Napja**, **Kabóca Mesefesztivál**, **Illatos Advent**,

Karácsonyi koncert, Gyulafirátói, illetve Kádártai falunapok, városrészi közösségi rendezvényei, stb. – és természetesen a nemzeti ünnepek.

2.3.4 Turisztikai, sport- és vásári rendezvények

Veszprém a kifejezetten kulturális jellegű rendezvények mellett számos más helyi vagy országos, sőt nemzetközi rendezvénynek is kedvelt helyszíne. Ezeket a többnyire vállalkozók, szponzorok, vagy pályázati támogatásban részesült szervezetek által szervezett eseményeket kisebb-nagyobb – inkább szolgáltatásjellegű, vagy névhasználati – támogatással segíti az önkormányzat vagy valamelyik intézménye. Ilyenek az utóbbi években rendszeres **Veszprém Rally, a Bor, Blues, Böllér Fesztivál, a Veszprém Expó,** a különböző **Népművészeti és kirakodóvásárok,** egyéb veszprémvölgyi rendezvények, mini fesztiválok, versenyek és bajnokságok.

2.4 A kultúra finanszírozásának jelenlegi rendszere

A rendszerváltás utáni első évtizedet, a '90-es éveket – a hatalmi struktúra átrendeződése mellett – tekinthetjük kulturális életünk átértékelődési folyamatának is. Ebben az időszakban alakult ki városunkban a ma is meglévő intézményi, támogatási és finanszírozási viszonylatok, illetve az önkormányzati szerepvállalás rendszere. E szerepvállalás, belső hangsúlyait tekintve, folyamatosan változott, átrendeződött, átértékelődött, ugyanakkor – nagyjában és kívülről rátekintve – a 2000-es évek elejére kialakult szerkezet a továbbiakban alig változott. Ennek okaként talán a stagnáló jogszabályi környezetet említhetjük első helyen. Ami komoly ellentmondásban áll az elmúlt évtized történéseivel, az élet minden területét, így a kultúrát is érintő, alapjaiban megrázó óriási átalakulással (uniós csatlakozás, gazdasági világválság, mértéktelen eladósodás, globalizációs sokk). Mindez kihívások elé állítja a kulturális élet hazai szereplőit, s benne általában a magyar városokat, önkormányzatokat is.

2.4.1 Az önkormányzati részvétel nagyobb tételei

A./ Közművelődési és közgyűjteményi intézmények működési feltételeinek biztosítása kötelezően ellátandó feladat, színházak fenntartói szerepvállalása önként vállalt feladat.

B./ Kötelező feladatok ellátása: nemzeti ünnepek megtartása, közösségi tér biztosítása, közművelődési feladatellátás, új kezdeményezések, kulturális kínálatbővítés feltételeinek biztosítása. Utóbbi feladatra, annak konkrét elemeire korábban célonként, feladatonként elkülönített összegek álltak rendelkezésre. Például: Kiadvány támogatási keret, Filharmónia koncert támogatása keret, Új kezdeményezések (célonkénti önálló előirányzatokon), stb. 2012-ben első ízben vonta össze az önkormányzat a több, kisebb célkeretet, és azt megpályázható formában, a Veszprém kulturális kínálatának bővítésére létrehozott keretbe egyesítette. A pályázatok szakmai bírálatára a Veszprémi Kultúráért Közalapítvány kuratóriumát kérte fel.

Az önként vállalt feladatok köre és nagyságrendje jelenti azt a határt, amitől számítva látható, mit s milyen mértékben támogat a közösség. Veszprém város önkormányzata e körön belül is tovább differenciált, bizonyos kulturális teljesítményeket az átlagos támogatási mértéket meghaladó, azaz kiemelt támogatásban részesíti. Erre alkotta meg a kiemelt művészeti együttesek és a kiemelt fesztiválok támogatási kereteit. Emellett több olyan kisebb-nagyobb feladatot – esetenként, pl. nemzetközi kapcsolatok ápolása, városmarketing, arculat kialakítása – is ellátunk, amely meghatározóan a megyeszékhely, megyei jogú város ranghoz obligát, presztízs-jellegű feladat, de épp ezen kiadások (bizonyos része, %-a) gyakorta kulturális célokat is támogatnak, akár konkrétan is, akár csak azzal, hogy kulturális szereplőket, területeket, intézményeket helyzetbe hoznak. Jellemzően ilyen például a civil pályázati keret, a nemzetközi kiadásokra vagy a turizmus támogatására fordított költségvetési összeg.

2.4.2 Kiemelt fesztiválok és nagyrendezvények támogatásának rendje

Az önkormányzat közművelődésről és a művészeti tevékenység támogatásáról szóló 14./2012. (III.30.) számú rendelete így szabályozza a kiemelt nagyrendezvények támogatást: „7.§ (1) Az Önkormányzat nemzetközi és országos jelentőségű kulturális fesztiválokat, idegenforgalmi vonzerővel bíró, jelentős múlttal rendelkező kulturális nagyrendezvényeket a kiemelt fesztivál kategóriába sorolhatja. A kiemelt fesztiválok köre nyitott, önkormányzati döntéssel bővíthető, szűkíthető. (3)

A kiemelt fesztiválok támogatására szolgáló keret és az egyes fesztiválok számára biztosított támogatási összeg az éves költségvetési rendeletben kerül meghatározásra.” A kiemelt fesztiválok köréről legkésőbb 2014-ben kell újra döntenünk.

III. FEJEZET

3.1 A kulturális koncepciónk alappillérei

A kultúra nem egynemű és leegyszerűsíthető fogalom, ezért nem lehet egyféleképpen viszonyulni hozzá. Veszprém városa kulturális koncepciójában is kinyilvánítja, hogy a kultúra fogalmát komplex módon értelmezi és kezeli. Veszprém törekvéseiben a szív és az ész városa szeretne lenni, azaz: egészként fogjuk fel a reál-humán relációt, és a teljességre törekszünk a város mint fogalom térbeli és időbeli értelmezésében is. Ennek alapján kijelentjük, hogy Veszprém városa magáénak érez minden produktumot, amely a földrajzi területén jött és jön létre, függetlenül az alkotó személyének hovatarozásától. Ugyanígy magáénak vall minden olyan kulturális terméket, szellemi-művészi produktumot, gazdasági, tudományos vagy sportteljesítményt, amely a város szülöttének vagy lakójának tulajdonítható, bárhol és bármikor is jött létre. E felfogás és célok alapján indokolt annak a többváltozós kulturális modellnek a kialakítása is, amely az életminőség javításának általános céljai mellett nem engedi kihullani az emberi kreativitás termékeit, megnyilvánulásait sem, ezeket a város meg kívánja őrizni, és megkísérli a közösség javára fordítani.

3.1.1 A globális, a nemzeti és a helyi kultúra viszonylatai

Az utóbbi évtizedben érezhetően kiteljesedett a gazdasági élet, a kereskedelem, a reklám és a média globalizációja. Ezek a folyamatok azonban – a nyilvánvaló negatív gazdasági és kulturális hatások ellenére – számos új elméleti és gyakorlati elem, fogalom megjelenése mellett egy új, európai léptékű, némiképp nyitottabb, de sokkal igényesebb kulturális közeget – és ezzel együtt piacot – is jelentenek. Ilyen körülmények között kell előretékelve újraértelmeznünk saját kulturális értékrendünket is, különösen a helyi, nemzeti és globális értékek viszonylatában. Kulturális jövőképünket, ezzel együtt kulturális életünk szereplőinek, intézményeinek mozgásterét, finanszírozási rendszerét ma már nem elég csupán a helyi viszonyokhoz igazítani, ahogy eddig tettük.

3.1.2 Nyitottság és fenntarthatóság

Különböző megnyilvánulásokban a helyi identitás és a helyi érték könnyen és hatáskeltően kijátszhatók nagyobb közösségek, nemzetek identitása, vagy akár globális értékek rovására. A prioritások meghatározásánál ezért előre ki kell mondanunk: Veszprém nem érdekelt a kulturális elszigetelődés semmilyen formájában! A helyi értékeinket nem kívánjuk semmilyen „külső hatástól” elszigetelni, hanem éppen ellenkezőleg, esélyt kell adnunk a legtágabb szellemi kontextusban történő összevetésre és megmérettetésre is, ezáltal javítva és ösztönözve a helyben születő produktumok valós értékének meghatározását, életképességét. Ez a nyitottság egyúttal azt is jelenti, képesek vagyunk más – nemzeti vagy kisebbségi – kultúrák befogadására, szintetizálására is, ezáltal a szűkebb városi közösségünkön túl aktív része kívánunk lenni a nemzet és Európa közösségének is. A kulturális identitásunk ilyen módon történő gazdagodása egyúttal a saját helyi kultúránk, értékeink minden körülmény közötti fenntarthatóságának záloga is lehet.

3.1.3 Európaiság, helyi érték és településfejlesztés

Hogy mennyire tudjuk egyáltalán értelmezni az európaiságunkat és az új kihívásokat, jól mutatták a már említett Európa Kulturális Fővárosa pályázat körülményei is, miközben a hazai és európai kultúrvárosok életének mélyrehatóbb megismerése rávilágított néhány frissítésre szoruló nézetünkre és a kulturális értékek hazai és nemzetközi versenyhelyzetére is. Veszprém – amely egyike volt anno a kulturális főváros címre pályázó magyar városoknak – már egy évtizeddel ezelőtt felismerte azt, hogy a kultúra fogalmát ki kell mozdítani a művészetek és a kulturális örökség hagyományos kereteiből, és össze kell kapcsolnia a városépítés, térségfejlesztés kérdéskörével.

Ez az újfajta kulturális alapú településfejlesztés az utóbbi években gyorsult fel városunkban, amelynek mára kézzelfogható, a kultúrafogyasztásban és az életminőség változásában is érzékelhető eredményei vannak. A kulturális alapú településfejlesztés realizálása mögött azonban nagyon sok munka és szakmai konfliktus is rejlik, hiszen a kulturális terület évtizedes berögzült munkamódszereit, szokás- és intézményrendszerét, de legfőképpen marketing kommunikációját is újra kellett/kell fogalmazni. A versenyhelyzet és az ebből adódó szakmai konfliktusok kezelésére mindenekelőtt a párbeszéd lehet a megoldás. Mindezek mellett olyan fogalmakat kell naprakészen értelmeznünk és mások számára is érthetővé tennünk a kultúra területén is, mint *európai, nemzeti és helyi identitás; élhető város és környezet; a kultúra fenntarthatósága; média- és piacképesség stb.*

3.1.4 Veszprém kulturális vonzasköre a térképen

Alapvetésnek tekintjük, hogy Veszprém város egységes területi és kulturális rendszert alkot a Balaton keleti térségével és a Dél-Bakonnyal, a kulturális kínálat tervezése és a fejlesztése ezért elválaszthatatlan a turizmustól. Ennek megfelelően a térségbe beutazó vendégkört a kulturális kínálattal is meg kell szólítani, mint potenciális célközönséget, akik a szabadidős elfoglaltság alatt hajlandóak többet áldozni ezen szolgáltatási kör igénybevételére.

Tényként és versenyelőnyként kezelendő, hogy a Bakony Északról és a Balaton a Déli irányból a természeti és térbeli elhelyezkedésükből fakadóan egy-egy fizikai „védősávot” képezve kiszakították a Veszprémhez kapcsolódó kistérséget a „Pannon zónából”. A Bakony-Balaton Kiszéki térség, mint megkülönböztetett területi egység hagyományosan kiemelkedik a környezetéből és egyedi adottságai miatt különálló fejlődési pályán haladt társadalmi-gazdasági és kulturális értelemben. Ennek az egyedi és koncentrált kulturális mezőnek az alapja, hogy a kiszéki térsége a Dunántúl legrégebben lakott egysége, vallási és oktatási központ, egyedi épített és művészeti örökséggel és természeti adottságokkal rendelkezik, és jelenleg is az ország rész felsőoktatási tudásbázisának a központja.

Mindezen jellemzők egységesen hatnak Veszprém város kulturális vonzerejére és kínálatára, amely adottságok finanszírozási oldalról is kiaknázzhatóak, az egységes megjelenés erősítése mentén. De ugyanezt a térbeli egységet jeleníti meg a Balatoni Korona mint helyi pénz is, amely ennek a térségi identitásnak az egyik kézzel fogható hordozójává vált.

3.1.5 A jelenleg érvényben lévő (1996-os) koncepció tanulságai

A jelenlegi helyzetünk felmérését követően az elérendő célok tudatában meg kell vizsgálnunk

az érvényben lévő, 1996-ban elfogadott kulturális koncepció tanulságait, eredményeit és hiányosságait egyaránt, hogy a továbblépés szükségszerű irányát a megváltozott körülményekhez igazíthassuk.

„A rendszerváltással a kultúra helyzete minőségileg megváltozott. Ez nemcsak a források zsugorodását, a települések kultúraépítő képességének csökkentését jelenti, hanem megváltozott a helyi társadalom kulturális elkötelezettségeinek rendszere is. A paternalista, gondoskodó, de a gondoskodás árát, feltételeit megszabó állam helyére egy a korábbinál sokkal több lábbon álló kultúrafinanszírozás lép. Veszprém Város Közgyűlése kijelenti, hogy tisztában van a kultúra semmi máshoz nem hasonlítható civilizáció, polgárosító, identitásteremtő képességével. Nem vonul ki tehát a kultúrafinanszírozásból, hanem a megrendelők egyikeként jelenik meg. Ebben a helyzetben felértékelődik minden, nem állami eredetű támogatás, valamint a kultúra, ezen belül a művészettársadalom önmenedzselő, önfenntartó képessége. A kultúrafinanszírozás egész rendszerét ezért egy olyan önszabályozó mechanizmusra kell építeni, amely az állami eredetű támogatással a nem állami eredetű támogatást – nyílt alkufolyamatban megfogalmazott arány szerint – egészíti ki. Az intézmények, csoportok, alkotóművészek az eltartott, „gyermeki” státusból a kockázatosabb, de autonóm felnőtt státusba lépnek át. A finanszírozási rendszernek ki kell kényszerítenie ezt a státusváltást, vállalva az új szerepekkel járó konfliktusokat.”

(Részlet az 1996-ban elfogadott kulturális koncepcióból.)

Amíg tehát a '90-es évek korszaka a rendszerváltás lendületében fogant új kulturális szemlélet meghonosításával jellemezhető, az új évezred első évtizede – különösen 2004-től, az Európai Unió tagságunktól kezdődően – újabb kihívások elé állította általában a magyar városokat és a kulturális élet hazai szereplőit is.

E megváltozott feltételekhez igazodik már a veszprémi közgyűlés által elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégia és a 2012-es Marketing stratégia is, melyeknek számos kulturális vonatkozása is van. Mindez szükségessé teszi egy új kulturális koncepció megalkotását is, az intézményhálózat egységes fellépését a kulturális szolgáltatások területén, szellemi és fizikai kapacitásának jobb kihasználását, összességében városunk vonzerejének növelését, a Veszprém brand építését.

3.1.6 Kulturális helyzetértékelésünk megállapításai

A konkrét célok, feladatok meghatározásakor figyelembe kívánjuk venni a II. fejezetben összefoglalt megállapításokat és azok tanulságait. (Részletesen kibontva a koncepció mellékleteként csatolt Kulturális helyzetértékelésben, amely értékleltárként, teljes keresztmetszetben mutatja be a város jelenlegi kulturális életét és szereplőit.)

A kulturális területen kezdeményezett legjelentősebb intézményi változások és szervezeti átalakítások az elmúlt néhány esztendőben lezajlottak. Megállapíthatjuk, hogy a legnagyobb horderejű koncepcionális döntéseken lényegében túl vagyunk: az események sodrában, mintegy „menetközben”, részben országos, részben helyi szinten meghozott döntések folyamányaként az új struktúrák fő

vonalaikban kialakultak. Ezért Veszprém város középtávra, az elkövetkező 5-10 évre szóló Kulturális koncepciójának záró fejezetét mindezen előzményekre, értékleltárunkra, egyúttal az országos közművelődési szakpolitikai koncepció és a helyi kulturális vízióban megfogalmazott értékekre figyelemmel szükséges végiggondolnunk.

3.1.7 Az intézményi változások mérlege

Veszprém az új intézményi és szolgáltatói struktúra fenntartásával gondoskodik a kulturális feladatok megyei jogú városhoz méltó ellátásáról. A közelmúltban lezajlott intézményi profiltisztítás átláthatóbbá tette a város kulturális szolgáltatásainak rendszerét, és az ehhez szükségképpen hozzárendelt Programirodának a megalapítása is megtörtént. Mindez nem okozott törést a látogatószámok folyamatos bővülésében, mégis a jövőben ésszerű megvizsgálni azt is, hogy az új helyszínek üzemeltetői és rendezvényszervezői között mennyiben szükséges a versenyhelyzet fenntartása. (A vizsgálat tanulságai tükrében felvethető, hogy a Veszprém Aréna és a Hangvilla, valamint a Kolostorok és Kertek völgy helyszínei egyetlen önkormányzati rendezvényszervező kompetenciájába kerüljenek a jelenlegi üzemeltetők összevonásával.)

Összhangban a Közművelődési szakpolitikai koncepcióban megfogalmazottakkal kijelenthetjük, kulturális-közművelődési intézményeink értéke, befolyása, tudatformáló szerepe a profiltisztítással nem csökkent, sőt emelkedett. A bennük felhalmozott szakmai kompetencia, több évtizedes tapasztalat a humán erőforrások tekintetében is magas „hozzáadott értéket” képvisel. Fontos, hogy az immár héttagú kulturális szervezeti hálózatban minden szereplő egyenrangú. A cél az, hogy ezek egymást kiegészítve, segítve, ezáltal a létrehozott városi összeteljesítményt erősítve tudjanak nemcsak egymás mellett, de együttesen is munkálkodni.

3.2 A kultúra mint áru – és ami több annál

Különböző koncepciók és kultúrafelfogások visszatérő ütközőpontja az a kérdés, hogy áru-e a kultúra vagy a művészet? Amennyiben a kultúrát az élet megszerezhető, birtokolható minőségének, összetevőjének tekintjük, egyértelmű, hogy ilyenformán egyfajta áru is, amely előállítható, és amelyért fizetnünk kell. Ha a kultúra egy közösség összetartozásának hordozója, kifejezője vagy jellemzője, akkor már túlmutat az anyagi értékek pénzben kifejezhető birodalmán – ahogy a művészi kreativitás sem egykönnyen forintosítható. Veszprém mindkét felfogásban érdekelt, hiszen híresen városszeretőik és lokálpatrióták a veszprémiek – amely pénzben nem kifejezhető érték –, ugyanakkor a városnak szüksége van arra, hogy áruba bocsássa ezen természeti és épített értékeket, hiszen az idegenforgalom és a kultúra jelentős bevételi forrása a városnak. A Veszprém brand és a kulturális értékeink, mint termékek népszerűsítésében és értékesítésében sokat segítene a helyi kulturális ipar létrejötte és támogatása.

3.2.1 Közönségigény és piacképesség

A kulturális produktumok magasabb mércével történő megmérettetése, közvetve a

piacképesség növelése egyúttal a kultúra más területein is minőségjavulást eredményezhet. Az igényesebb saját közönség nevelése elősegítheti az itt születő, helyi kulturális értékek eladhatóságának, piacképességének növelését a hazai és nemzetközi kulturális térben azzal, hogy a helyi elvárások szintjét is ezekhez igazítjuk. (Másképp tekintve úgy is fogalmazhatunk, hogy a helyi közönséget, kultúrafogyasztó polgárunkat nem soroljuk hátrányosabb helyzetbe, mint pl. a hozzánk, kulturális rendezvényeinkre ellátogató turistát.)

A kulturális turizmus, vagyis az igényes, fizetőképes turista figyelmének felkeltése, idevonzása egy sokkal igényesebb, egységesebb arculatú kulturális és szolgáltatási közeget, kínálatot is feltételez. Ez az intézményhálózat profiltisztítása és kialakítása során egy merőben új elemet is megjelenít a város kulturális életében: a kor hazai és nemzetközi kulturális-művészeti vagy éppen turisztikai, szolgáltatási trendjeinek folyamatos figyelemmel kísérését és megjelenítését is a kínálatunkban.

3.3 Professzionális marketing a Veszprém brand erősítésére

A marketing eszközeinek a kulturális területen való alkalmazhatósága régóta az érdeklődés középpontjában áll és számos elméleti konstrukció keletkezett a témában. E helyütt csak azt a dimenziós modellt idézzük, amely szerint a marketing eszközök azon közszolgáltatások esetén alkalmazhatóak inkább, ahol magas a fogyasztó részéről történő közvetlen hozzájárulás aránya és a fogyasztásban megjelenik a közösségi jelleg, a nyilvánossággal való kapcsolat. A kulturális és sport tartalmú közszolgáltatások éppen ebben a dimenzióban helyezkednek el, amely események és rendezvények valójában egy versenypiacot alkotva egymással is rivalizálnak a korlátos számú vendégkör elérése érdekében.

3.3.1 A kulturális kínálat mint városimázs elem

A marketing filozófia alapköve, hogy az igényekről szerzett információ birtokában olyan ajánlatok alakíthatók ki, amelyek a hasonló ajánlatok versenyében nagyobb értéket képviselve jobban tudnak érvényesülni a versenytárs ajánlatánál. Ugyanez történik a kulturális tartalmak piacán is, amelyet jobban megérthetünk, ha szélesen értelmezzük a piaci verseny fogalmát.

Nem vitás, hogy kulturális tartalmakat mindenki fogyaszt, ám a többség kényelmi és anyagi okokból sok esetben az otthoni kikapcsolódást választja és sokan csak kivételes esetben vagy alkalmoszerűen részesíti előnyben az „intézményesített” szolgáltatásokat, mint például a könyvtárat, vagy a színházi előadást. Annak érdekében, hogy Veszprém város kulturális kínálata mégis vonzóbb legyen az otthonmaradásnál, vagy más távolabbi város rendezvényeinél, nem mindig a kulturális termék tartalmán kell változtatni. Azzal, hogy Veszprém város elmozdult a várostermék márkázásának irányába, sokat tesz ezért, hogy a kulturális kínálatról és a városban elérhető tartalmakról is egyre pozitívabb ítéletet alkosson a célközönség. A városmárkához kapcsolódó kulturális tartalom fogyasztása vonzóbb, hiszen könnyű beazonosítani és olyan értékek kapcsolódnak hozzá, amik növelik a várakozást és az élményt.

3.3.2 A város kulturális arculatának pontosítása, egységes megjelenítése

A veszprémi várostermék csak akkor létezhet, ha van célközönsége. A kulturális szolgáltatások és termékek fogyasztója nyilvánvalóan elsősorban maga a lakosság. A veszprémi lakosság azért is kiemelt figyelmet érdemel, mert a gazdag helyi kínálat igénybevevőjeként erősíti a „vendég” célcsoportok érdeklődését és fogyasztását. A lakosság ugyanakkor főszerepet játszik ilyen módon a „Veszprém márka” népszerűsítésében is. Következésképpen, amikor a marketing oldalról közelítjük a kulturális piacot az első számú prioritás a hűséges és sok kulturális tartalmat fogyasztó veszprémi célközönség bázisának a megerősítése kell, hogy legyen. Az elégedett veszprémi fogyasztói réteg kialakulása éppen ezért versenyelőny más városok kínálatával szemben, és védelem a városmárkák versenyében. Ehhez nyilvánvalóan fenn kell tartani a gazdag helyi kulturális örökségre épülő szolgáltatáskínálatot, valamint a városmárkához kell kapcsolni a meglévő egyedi kulturális tartalmakat, amik erősítik a városhoz való kötődést és a kulturális tartalmak fogyasztásába való bevonódást a lakosság körében.

3.4 Párbeszéd szükségessége

A Veszprémi önkormányzat évek óta párbeszédet folytat a város kulturális életének legkülönbözőbb szintű és rangú képviselőivel, szereplőivel. E beszélgetéssorozat egyik figyelmeztető tanulsága volt, hogy szinte minden szinten érzékelhető valamilyen mértékben a tényleges mozgástér hiánya. (Némely művészeti ág esetén ez konkrét „tér”, azaz a próbaterem hiányát is jelenti.) Általános a motiváltság alacsony foka, a mindenkori támogatások esetleges vagy nem kiszámítható léte, mértéke, az amatőr, a félprofi és a professzionális szintek keveredése – vagy éppen áttörhetetlensége. A helyi kulturális közeg szereplői ezek fényében időnként kedvtelennek tűnnek, bár a kiemelt együttesek és programok esetén sikerült többé-kevésbé hosszabb távú 3–5 éves támogatási kereteket rögzíteni. Az egykori „rendszerváltó” struktúra több évtizedes mozdulatlansága azonban nem motivál újabb, komolyabb teljesítményekre, gyakran még a kiemelt együttesek sincsenek érdemben kezelve, vagy a szakmai nivójuk emelésére ösztönözve.

Az is kiderült azonban, hogy az önkormányzati oldal sem él azzal a motivációs lehetőséggel, amellyel a város kulturális, kreatív erőit Veszprém hosszú távú céljainak irányába terelhetné. Már ekkor felmerült az intézményi struktúra megreformálásának kérdésköre, azonban a válsággal sújtott években maga a túlélés vált elsődleges feladattá szinte minden szinten.

A párbeszédsorozat legfontosabb hozadéka azonban magának a párbeszédnek a léte. A helyi kulturális szakma kinyilvánította, hogy elvárja ezt a kommunikációt. A folyamatos párbeszéd lehet a feltétele és egyben garanciája annak is, hogy megkísérelhetjük az intézményi struktúra megújulásával egy időben a város kitörési pontjaként is emlegetett kulturális élet intenzitásának és turisztikai vonzerejének növelését is. A párbeszédsorozat tanúsága szerint ennek szükségességét maguk a kultúra „csinálói”, szereplői is felismerték, ehhez szívesen asszisztálnának is. Ezt a célt szolgálhatja az új kulturális koncepció kidolgozása és érvényesítése is.

IV. FEJEZET

4.1 A kulturális koncepció – célok és feladatok (2014–2020)

Veszprém – megyei jogú városként – jelentős szerepet vállal a közművelődés, kultúra, művészeti élet támogatásában, ösztönzésében, értelemszerűen fenntarthatóságának, létfeltételeinek biztosításában is. Kijelenthetjük, hogy a megfogalmazott céloknak és elköteleződéseknek a jövőben is eleget kíván tenni a kulturális szerepvállalás valamennyi szintjén.

4.1.1 A koncepció aktuális hívószavai

Az elvégzett helyzetértékelésünk tükrében válnak láthatóvá egy új, korszerűbb szemléletű kulturális koncepció keretei közt elérendő célok és megoldásra váró feladatok:

- Veszprém kulturális értékleltárának elkészítése (mellékelve a Kulturális koncepcióhoz)
- A kultúra finanszírozási kereteinek, módszereinek korszerűsítése, a biztonságos működés melletti versenyhelyzet kialakításával
- professzionális marketing és PR tevékenység a Veszprém brand erősítésére, a város kulturális arculatának pontosítása, tematizálása és megjelenítése a marketingstratégia szellemében
- infokommunikációs eszközök intenzívebb alkalmazásával a marketingfelületek, az internet jobb kihasználása intézményi szinten is; új célcsoportok, közösségek elérése vagy létrehozása
- a kulturális intézmények és szolgáltatók profiltisztítása mellett a kulturális szinergia megteremtése a városi programiroda közreműködésével
- a kulturális intézményrendszer, a civil- és a gazdasági szféra összehangolása, a mecenatúra és szponzori kör egységes kezelése, bővítése
- a város kulturális kisugárzásának növelése országos és nemzetközi szinten
- a térségi és regionális kulturális és oktatási központ szerepének kiemelése (a Közép-Dunántúlon, illetve a Bakony-Balaton térségben)
- a városi, helyi identitás erősítése, ápolása a lakosság körében
- esélyegyenlőség megteremtése a kulturális javak elérésében – különös tekintettel a fiatal és idősebb korosztályokra
- kulturális negyed létrehozása, koncepciójának kialakítása
- kreatív vállalkozói törekvések, kulturális ágazatok felkutatása, támogatása
- a helyi kulturális értékekre alapuló fesztiválok, események elindítása, támogatása
- hivatásos alkotói életművek rendezése, publikálása, hozzáférhetővé tétele
- szellemi műhelyek, alkotóközösségek támogatása, a nyilvánosság biztosítása
- mozgáskultúra, szabadidő-, és versenysport támogatása
- szubkultúrák, kisebbségi és nemzetiségi kultúrák ápolása
- nyitottság más európai városok – különösen a testvérvárosok – kultúrája iránt
- a hazai és nemzetközi kulturális trendek figyelemmel kísérése, elemzése, alkalmazása.

4.2 Koordináció és szervezeti együttműködés

A város intézményei, szervezetei egyre intenzívebben kooperálnak az állami, egyházi, egyetemi, magántulajdonú kulturális alakzatokkal is, az itt élők számára a kulturális javakhoz való hozzáférés ezáltal a korábbiaknál magasabb színvonalon történhet. Látható, hogy ennek az együttműködésnek lényegében Veszprém város a kezdeményezője és kovásza, abból a jól felfogott érdekből és felelősségből fakadóan, hogy mindannyian, akik itt élünk és dolgozunk, ugyanazt a korszerű, egységes szolgáltatói struktúrát használjuk, és ugyanazt a színvonalas kulturális kínálatot kapjuk. A kulturális tartalmat a kultúra fogyasztójához, a közönséghez eljuttató szolgáltatás azonban olyan piaci elem, ahol törvényszerű – és a fogyasztó részéről is elvárt – a versenyhelyzet kialakulása.

4.2.1 Szakmai versenyhelyzet a kulturális szolgáltatások területén

A kultúra területén egészen a közelmúltig idegenül hangzottak a versenyszféra fogalmai, kifejezései. Az önként vállalt kulturális szolgáltatások színvonalának fenntartása, és különösen a kulturális turizmus, a profitorientált fesztivál-piac, vagy az élsport finanszírozása területén a hazai és európai városok között kialakult versenyhelyzet azonban helyi szinten is a szakmai kihívások folyamatos figyelemmel kísérését és ösztönzését jelenti. Versenyhelyzet nélkül ugyanis nincs hatékony inspirálója a kulturális újdonságoknak és a velük elérhető fizetőképes kereslet: a közönség megnyerésének sem. Maga a városmarketing is – a helyi identitás befolyásolása mellett –, elsősorban a helyi bevételek növelését célozza.

A versenyhelyzet megteremtése az intézmények biztonságos működése mellett kialakított, különböző pályázatok által megszerezhető célfeladatok és célfinanszírozás rendszerében képzelhető el. Mindez feltételezi a kultúrára fordítható különböző eszközök és (városi, pályázati, vagy szponzori) források racionális összevonását, kezelését és feladatközpontú, súlyozott elosztását.

4.2.2 A kulturális termékhez kapcsolódó szolgáltatás és infrastruktúra egysége

A kulturális tartalmak termékként való értelmezése a terméket alkotó elemek megismerését feltételezi. A várostermék innovatív és sokszínű jellegének fenntartása, a pezsgő kulturális élet és a nemzetközi kapcsolatok erősítése fontos elemek, mivel meghatározzák a Veszprémről alkotott képet és a vendégkör elégedettségét. Ugyanakkor fontos jelezni, hogy egy kulturális esemény értékéről és minőségéről alkotott kép nem csak a műsorszámot előadó művész vagy társulat hírnevéről, vagy magának a műnek az elismertségétől függ, de az élmény szempontjából nagyon fontos a fizikai létesítménnyel kapcsolatos elvárásoknak való megfelelés is. E tekintetben a rendezvény helyszínének az elérésre vagy más kényelmi szempontokra való a tudatos figyelem vagy az első benyomásokat jelentő belső környezet hangulata kerül a középpontba. Ennek tudatában továbbra is nélkülözhetetlenek tartjuk az infrastruktúrafejlesztéseket, amire a jövőben is nagy hangsúlyt kell fektetni.

4.2.3 Veszprém kulturális kisugárzásának növelése országos szinten

Erre két lehetséges mód kínálkozik. Elsőként és evidensen: hogy itt helyben, azaz az ideérkezőt kell pozitív élménnyel feltölteni. Noha ez alapvetően a turizmus szakterülete, az is igaz, hogy mindenekelőtt kell valami, amivel képesek vagyunk idevonzani és elbűvölni a látogatót. Márpedig Veszprémnek – csupán kulturális értelemben – rengeteg kiváló portékája van! Az épített és természeti örökségtől, a fesztiválokon át az unikális Kittenberger Zoo-ig, felsorolhatatlanul gazdag a kínálat. Ahhoz, hogy mindez országos szinten is látszódjék, mindenekelőtt magunknak kell tudatában lennünk, hogy melyek az ilyen értelemben figyelmet érdemlő értékek. Ennek az értéktárnak a feltérképezésében, majd tudatosításban kitüntetett feladatuk van a kulturális élet szereplőinek, és az intézményeink, szervezeteink marketingtevékenységének. Másfelől van egy spontán önreklámja is minden „szülőföldnek”. Az innen kiröppenőket, kezdeményezéseket, ötletet, gyakorlatot, szerethető embert, sportolót, művészt, alkotást, stb. támogatni kell, ösztönözni és érdekeltté tenni abban, hogy képviselje veszprémiségét. Erre figyelmet, pénzt kell fordítani, megtérül. A kultúra finanszírozásában – éppen ezért – kiemelt szerepet szánunk a tudatosan tervezett marketingnek, amely fontossága abban áll, hogy képes az igénybevevői kör bázisát szélesíteni.

4.2.4 Marketing kialakítása a nonprofit kulturális szférában

A marketing alapvetően az igények megismerésének és kielégítésének az üzleti életben kiértelt módszertana, amellyel azonban nonprofit célok is támogathatóak. A marketing filozófia kulturális területen való alkalmazása nem idegen elképzelés a mai gyakorlattal összefüggésben. Mindössze arról van szó, hogy a marketing hatékonyabb alkalmazásával megszólíthatóak a kulturális tartalmakat kevésbé fogyasztó szegmensek is. Mert a társadalom minden rétege kultúrafogyasztó (az is aki otthon olvas vagy tévét néz), de csak kevesek szokásairól rendelkezünk formális tudással. A szegmentálás kialakításához szükségesek a rendszeres és személyes visszacsatolások a meglévő lelkes és a kevésbé elkötelezett közönség részéről egyaránt, amellyel információkat nyerhetünk a kultúra fogyasztás alkalmairól, hogy ki mikor és milyen tartalmakat keres és fogyaszt szívesebben. Ezen információk birtokában pontosabban célzott kulturális ajánlatokkal és promócióval lesznek képesek jelentkezni a város intézményei és rendezvényszervezői, és a jövőben szélesedhet az önkormányzati szolgáltatású kultúrafogyasztás bázisa.

4.2.5 Új eszközök alkalmazása a kulturális marketingben

A közönség és nem utolsósorban a lakosság elérésben kivételes jelentősége van a különböző infokommunikációs eszközöknek, elektronikus felületeknek. A kommunikáció egységesítésének azonban nem csak a felületek külső hasonlóságában, de az egységes, a város céljait érvényesítő, és Veszprémre jellemző verbális és vizuális narratívában és retorikában is érvényesülnie kell.

A legfontosabb és fajlagosan a legolcsóbb marketingfelület, az internet jobb kihasználása alapvető feladat intézményi szinten is: a web-felületek, honlapok, közösségi portálok felhasználása kulturális jellegű információk, ismertetőik tárolására és könnyű hozzáférhetőségére, programajánlatára, illetve új célcsoportok, közösségek elérésére és létrehozására.

Ugyancsak fontos a kreatív iparágak, illetve a kulturális termékipar létrejöttének támogatása, amelyek elsősorban a kulturális turizmus kiszolgálását segíthetik helyi és térségi szinten is.

4.2.6 Esélyegyenlőség megteremtése a kulturális javak elérésében

Az utóbbi évtizedben minden területen nagyobb figyelem fordítódik az esélyegyenlőségre, különösen fontos ez mind a fiatalok, mind időskorúak esetében, akiknek életkori sajátosságaikból következően is több lehetőségre, jobb, gazdagabb kulturális szolgáltatásra van szükségük. Ösztönözni kívánunk minden olyan kezdeményezést, amelyek e két korosztály művelődési lehetőségeit gazdagítja. Az ifjúságra és az idősekre – mint generációs társadalmi szegmentumra – éppúgy érvényesek a gazdasági-kulturális-szocializációs különbségek, mint a társadalom egészére. Egyfelől tehát kínálatbővítést, másfelől és ezzel egyidejűleg a bővülő kínálatához való egyenlő hozzáférést is biztosítanunk kell.

A fiatalok esetében erről elsősorban ösztöndíjakkal, mindkét korosztályt tekintve a kulturális szolgáltatásokhoz való kord kedvezményes hozzáféréssel (belépők, utazási kedvezmény, stb.) lehet gondoskodni. Jó kezdeményezés az egyetemisták által felvetett ötlet, a speciálisan egyetemisták számára kialakított PEKK (Pannon Egyetem Kulturális Kupon), amely a Veszprémi Petőfi Színházban, a Pannon Várszínházban és a Hangvillában 2-4 tetszőleges előadásra beváltható kedvezményes, biankó kupon.

A nyugdíjas korosztály jogos igénye, hogy a számukra működtetett közművelődési tevékenységeket megkülönböztetett figyelemben részesítse, támogassa az önkormányzat.

Kiemelten kívánjuk támogatni a generációk együttműködését, egymást támogató, kiegészítő tevékenységét. (Ilyen terület lehet például a felnőttképzés. Meg kell találni a módját, hogyan lehet a nyugdíjas korosztály tapasztalatát, tudását a felnőttoktatásban hasznosítani. Plusz hozadék, hogy a társadalmi hasznosság élményéhez, a tapasztalatátadás öröméhez, nem mellékesen az alacsony nyugdíj jövedelem hasznos tevékenységgel történő kiegészítéséhez juttatja az ebben résztvevőket.)

4.3 A kulturális környezet újrapozícionálása

Az intézményi hálózat profiltisztítása során különböző igény-, feladat-, és támogatási szintek kialakítása szükséges oly módon, hogy ezek mátrix-szerű megjelenítése és dinamikus működtetése szabadságot és átjárhatóságot biztosítson a kultúra helyi és nem helyi képviselői, szereplői számára. Ennek az új struktúrának a kialakítása ugyanakkor minden területen (akár az intézményi felújítások, akár projektek megvalósítása, akár rendezvénytámogatás során) jelentősen növelheti a hazai és európai pályázati esélyeinket. A magasabb szintet megcélzó versenysemleges helyi kulturális környezet kialakításával egyúttal a saját kreatív polgáraink által elérhető pozíciókat is javíthatjuk, könnyebbé téve akár a menedzselésüket is.

Nem csupán a kultúra fogalmát kell tehát korábbi, akár több évtizedes beidegződéseinktől megszabadítani, hanem a körülmények megváltoztatásával serkenteni, ösztönözni kell a kulturális értékek és termékek létrejöttét, piacképességének javítását is.

4.3.1 Új viszonyok a kultúraszervezésben és támogatásban

Egy új kulturális struktúra azonban semmiképp nem kizárólag intézmény-fenntartási és kezelési kérdés, sokkal inkább a tartalmi megújulás lehetőségének kérdésköre. Szerencsére a pozitív példákat is helyben találjuk: a két zászlóshajónak tekinthető tipikusan veszprémi fesztivál utóbbi években történt tartalmi megújulása és „terjeszkedése”, a különböző kulturális területek, műfajok szokatlan, ám szerencsés összekapcsolása a város intézményhálózatában dolgozók gondolkodását is megváltoztathatja. Városi ösztönzéssel egy másfajta, egységes alapokra helyezett kultúraszervezés és -finanszírozás is esélyt kaphat az összefogás és közös projektek irányába elmozdulva. Ennek az új típusú ösztönzésnek kell akár új szervezeti formát létrehozva is keretet biztosítani.

Az új kulturális szemlélet meghonosításában elsőként a helyi kultúra komplex viszonyrendszerét kell oly módon kialakítanunk, hogy ez mint objektív adottság, kreatív és inspiráló környezet, reményeink szerint magával hozza, elősegítse a kultúra szélesebb alapokon nyugvó felfogását, értelmezését és átélését hétköznapi szinten is.

Mindez azt is jelenti, elsősorban belakható közösségi teret – helyiségeket és infrastruktúrát – kell biztosítani egyesületeinknek, polgárainknak, fiataljainknak és művészeinknek, akik értéket, vagy közösségi életet teremtenek.

4.3.2 Az intézményi háttér és a szolgáltatások kapcsolata

A városi multifunkcionális csarnok 2008. évi indítása rákényszerítette a várost a fenntartásában, tulajdonában lévő intézményrendszer és az intézményekhez is kapcsolódó tevékenységi, finanszírozási és támogatási rendszer felülvizsgálatára.

A Hangvilla 2013-as belépése a kulturális helyszínek közé talán még ennél is nagyobb változást hozott, hiszen újragondolásra és -pozicionálásra kényszeríti a közművelődés eddigi színtereit is. Ennek során alapvető cél, hogy tisztán láthatóvá, elkülöníthetővé – és számon kérhetővé – váljanak az elvárások és a ráfordítások.

Az új struktúrában az alapvető feladatok meghatározásán túl a megszerezhető önkormányzati támogatás nem automatikusan "járna" egy-egy intézményeknek, egyesületeknek, hanem a városi feladatok, elvárások – és vele a felkínált támogatások – pályázati formában időről-időre "elvihetők". Az önkormányzatnak így módja lenne a város érdekében folyamatosan inspirálni távlati és regionális céljainak elérésére a városban működő szolgáltatókat és kulturális partnereket.

Ebben a nyílt versenyhelyzetben kialakulhat egy minőségibb kulturális szolgáltatási színvonal, amely időről-időre új helyzet, új inspiráció elé állítja a különböző feladatokért, kiírásokért, pályázatokért versengő intézményeket, vagy akár a civil szervezeteket is. E modell működésének feltétele az önkormányzati és külső, szponzori támogatások koncentrációja, majd feladatalapú pályázati elosztása mellett a piaci alapon működő intézmények (Aréna, Programiroda) működésének önfenntartóvá tétele.

4.4 A kultúra finanszírozása

A finanszírozás kérdésének a felvetésével kétség kívül az egyik legellentmondásosabb kérdéskörhöz érkezünk, amikor már nem csak a kulturális tartalmakról, a kultúra által megőrzött és megújított értékrendszer(ek)ről, a széles, és mindenki számára elérhető választékról kell beszélnünk, de a finanszírozás hatékonysága és eredményessége is szempontként merül fel.

A kultúra ennek a megközelítésnek a tükrében egy tervezendő és menedzselendő tevékenység, amelyet, mint közszolgáltatást annak a szervezetnek kell nyújtania, amelyik a tartalmi-minőségi elvárásokon túl a hatékonysággal és a minél nagyobb látogatottsággal kapcsolatos elvárásnak is képes megfelelni.

Mivel a finanszírozás módszereinek a tételes kidolgozása meghaladja a koncepció kereteit és talán nem is célszerű egy végleges rendszerben gondolkodni, ezért inkább azokat a fontos elvi alapvetéseket soroljuk fel, amelyeknek a működés során érvényt kívánunk szerezni.

4.4.1 A kultúra „nem anyagi” természete

Az első és legfontosabb alapvetés, hogy a kultúrára fordított összegeket a mérlegeléskor nem pusztán számszerűségükben kell megítélnünk. Nyilvánvaló például, hogy nem anyagi megfontolásból mondott a Közgyűlés meggyőző többséggel igent két évvel ezelőtt a veszprémi polgárok egyik büszkeségének, a Petőfi Színháznak a fenntartásba történő átvételére.

A kultúrának csak bizonyos, és pedig kisebb része mérhető piaci mércével, nagyobb hányada csak részben vagy – a közművelődés például – egyáltalán nem. Nem kérdés, hogy utóbbi fenntartásáról, ápolásáról és fejlesztéséről lehetőségeink szerint gondoskodnunk kell. A mértékének meghatározásakor múltunkra, értékeinkre, jelen igényeinkre és jövőnkre, kitűzött céljainkra éppúgy tekintettel kell lennünk, ahogy a megyei jogú város és megyeszékhely státusból eredő írt vagy íratlan kötelezettségeinkre is.

4.4.2 Finanszírozás széles, közösségi alapokon

Veszprém önmeghatározásának egyik legfontosabb eleme a kultúra, a kultúrának a legtágabban értelmezhető fogalma. A kultúra a helyi közös ügyek között az első és ennek meg kell látszania a finanszírozását illetően is. A finanszírozási rendszernek ezért kiszámíthatónak kell lennie, és széles alapokon kell nyugodnia, amely nem kizárólag a kultúra fogyasztójának a teherviselésével, hanem közösségi alapokon valósul meg. A kulturális élet finanszírozásában ezért a tényleges közönségen túl változatlanul építünk a költségvetési kereteken keresztül történő közvetett újraelosztásra, és számítunk a közvetlen szponzorációs forrásokra is a gazdálkodó szervezetek részéről. De, ugyanilyen jelentős helyi, belső erőforrás az önkéntesség és a civil kezdeményezések felkarolása is. Másik, hasonlóan jelentős forrás a pályázati támogatások tervezett és előrelátó bevonása, ami a helyi részvételen túl kiszélesíti a finanszírozás bázisát a külső, állami vagy uniós keretek megcélzásával, amire egyre aktívabban kell támaszkodnunk.

Célszerűnek tűnik az egyik finanszírozási kategóriába sem sorolható, előre nem tervezhető kulturális kiadásokra fordítható, közgyűlési egyetértéssel felhasználható kulturális céltartalék létrehozása is.

4.4.3 Az intézményrendszeren keresztül történő ellátás elsődlegessége

Az intézményrendszer biztosítja azokat a nélkülözhetetlen alapokat, amit az önkormányzat minden körülmények között finanszíroz, és ezen keresztül az állandóságot és a megbízhatóságot, valamint a folyamatos rendelkezésre állást kívánjuk képviselni. A kulturális intézményhálózat kapcsán fontos feladatunk lesz az egységes elvek mentén történő működés kialakítása. Ez alatt a célközönséggel való kapcsolat erősítését értjük, amelyben az igényeknek való folytonos megfelelést látjuk az első számú feladatnak. Ehhez elengedhetetlenek az elégedettségrel kapcsolatos visszacsatolások és a vendégkör új ajánlatokkal való ismételt megszólítása. Ugyanezt célozza a vendég-kapcsolatok új mederbe történő átvezetése is a „kombinált jegyek” alkalmazásával. A kombinált jegy újbóli felvetése és bevezetése egy lehetőség arra, hogy a vendég, aki állandó közönsége az egyik önkormányzati intézménynek megismerje és elkezdje keresni a másik intézmény szolgáltatásait. Az ilyen ösztönzők kialakításához nem csak a látogatottsági adatok nagyságrendjét kell ismerni, de ugyancsak elengedhetetlen az igények és a szubjektív elégedettség mérése.

4.4.4 Kötelezően vállalt feladatok

A közművelődési és közgyűjteményi intézmények működési feltételeinek biztosítása mint kötelezően ellátandó feladat része kell legyen a mindenkori költségvetésünknek. És noha az önkormányzat fenntartói támogatása – a közművelődési intézményeket leszámítva – arányában lényegesen kisebb az állami szerepvállalásnál, költségvetésünkben a fenntartói ráfordítás összességében, abszolút értékben, jelentősen emelkedett. Oka nyilvánvaló: szűk 2,5-3 év leforgása alatt három helyett hat intézmény fenntartóivá lettünk. Mindezzel együtt is, fentiek szellemében kijelentjük, az intézményhálózat fenn/megtartása nem pusztán pénzügyi kérdés.

4.4.5 Önként vállalt feladatok

A kötelező feladatokon túlmutató, önként vállalt feladatok köre és nagyságrendje jelenti azt a határt, amitől számítva látható, mit s milyen mértékben támogat a közösség. Veszprém város önkormányzata eddig is differenciáltan, bizonyos kulturális teljesítményeket az átlagos támogatási mértéket meghaladó, azaz kiemelt támogatásban részesített. A színházak – Petőfi Színház és Kabóca Bábszínház – fenntartása is önként vállalt feladat, amit ragaszkodással, színházaink iránti felelősséggel és elkötelezettséggel a jövőben is biztosítani kívánunk. Létrehoztunk emellett a kulturális kínálat bővítésére szolgáló pályázati keretet, és több olyan kisebb-nagyobb feladatot is finanszírozunk, amelyek nem nyilvánvalóan, de tartalmazznak kulturális elemet. Jellemzően ilyen feladatok a megyeszékhely, megyei jogú város ranghoz obligát, presztízs-jellegű – nemzetközi kapcsolatok, marketing, stb. – feladatok.

4.5 Oktatás – a kultúra jövője

A legtágabban értelmezett kultúra elsajátításának, a szocializációnak két helyszíne a család és az iskola. A veszprémi közoktatásban, köznevelésben óvodáskortól a középiskoláig 13 ezer gyermek vesz részt, a 22 általános és középiskolában közel 10 ezer gyermek tanul 1200 pedagógus irányításával. A számszerűségében is jelentős generációs társadalmi csoportot minden lehetséges módon támogatni kell a kultúra elsajátításában, a kultúra aktív és passzív használatában egyaránt. A kultúrát aktív tevékenységek gyakorlásával elsajátító gyermekekből lesznek az értő kultúrafogyasztó felnőttek. Olyan – vélhetően jól/jobban képzett – felnőttek, akik áldozni, fizetni is hajlandóak lesznek a kulturális szolgáltatásokért.

Fontosnak tartjuk, hogy a köznevelés új programja alapján a gyermekeink ún. egész napos iskolai elfoglaltságának tartalmasabbá tételéhez az önkormányzat is járuljon hozzá saját eszközeivel. Könnyű belátni, a délutáni iskolaidő a tanórán kívüli közművelődési, kulturális és sport tevékenységekre kiválóan alkalmas (hangverseny, múzeumlátogatás, helyismeret, stb.)

A lehetőségekhez való hozzáférés biztosítására, esélyek javítására képezzünk a költségvetésünkben egy **„Tanórán kívüli tevékenységek támogatására”** használható pályázati alapot, amiből az iskolák a programok megvalósításhoz szükséges (közlekedés, belépődíj, terembérlet, tiszteletdíj, anyag, stb.) költségek fedezetére forrást igényelhetnek.

A kultúrát aktivitással elsajátító gyermekből válik az elkötelezett „kultúrafogyasztó” felnőtt: a zenét tanuló gyermek nagyobb valószínűséggel válik hangverseny látogató felnőtté. Veszprémben nagy hagyománya van mind az alapfokú, mind a középfokú zeneművészeti oktatásnak. Ezért is, de mindenekelőtt arra a felismerésre alapozva, hogy a művészeti oktatás általában is pozitív hatással van a gyermekek fejlődésére, képességeik fejlesztésére, kívánatosnak tartjuk egy általános, a művészetek több területére kiterjedő (képzőművészet, előadóművészet, kézművesség) **művészeti iskola** megalapítását.

4.6 Szubkultúrák, kisebbségi és nemzetiségi kultúrák ápolása

A kultúra ápolása, tevékeny gyakorlata a legkiválóbb terepe az effajta tolerancia és egymásra figyelő attitűd kialakításának, fejlesztésének.

A Hangvilla, vagy az épületben lévő Espresso lehetőséget nyújt az alternatív művészeti kezdeményezések, kezdő zenekarok megmutatkozására.

A kisebbségek, nemzetiségek eddig is alapvetően öntevékeny, hagyományápoló csoportokban fejtették ki a tevékenységüket. Veszprémben jelentős hagyományokkal a német, az örmény kisebbség rendelkezik, de az elmúlt évek újdonsága, hogy az itt élő lengyel és az ukrán kisebbségnek is komoly artikulációja jelent meg a városban.

A kulturális rendezvényeken, ünnepi eseményeken, minden lehetséges alkalommal teret kell biztosítani arra, hogy a nemzetiségek megmutatkozhassanak, sajátos kultúrájukat a többségi

társadalom előtt a hovatarozás büszkeségével képviselhesék. Jó példa erre a Gizella-napok nemzetiségi programja.

Meg kell említeni, hogy a cigány kisebbség – noha az egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező kisebbségünk –, nehezen vagy alig képes artikulálni érdekeit, bemutatni értékeit, ezért irányukban kulturális értelemben is támogatás, pozitív megkülönböztetés szükséges.

4.6.1 Nyitottság más európai városok – különösen a testvérvárosok – kultúrája iránt

A testvérvárosi gondolat már egy ideje kiüresedőben van. Ezért tudatosan is keresni kell azokat a kapcsolódási felületeket és formákat, amelyekkel értelmes, valódi tartalmat adhatunk ezeknek az együttműködéseknek. A kultúra jellemzően ilyen terület, lényegéből fakadóan is az egyediséget, a különbözőséget, az originális teljesítményt, unikális jelleget díjazza.

A kulturális értelemben nyitott városnak persze fordítva is, azaz önmaga megmutatásával is gyakorolnia kell a nyitottságot. Ez történhet a műkedvelés vagy a civil szféra szintjén is, de jó alkalom a kulturálisan kiemelkedő, akár nemzetközi jelentőséggel bíró kulturális produktumok cseréjére is. Veszprém minden téren alkalmas ilyen kulturális „árucserére”, amelynek komoly presztízs- és marketing értéke is lehet.

4.7 Művészeti élet ösztönzése

Veszprém sokszínű kulturális kínálata bizonyítja, az önkormányzat által eddig biztosított támogatási rendszer működőképes volt. Elérkezett azonban az ideje, hogy áttekintsük, ahol szükséges, újabb irányokat, preferenciákat fogalmazzunk meg. Célunk, hogy a rendszerből „kivevő”, támogatott szereplőket egyfelől a feladathoz rendelhető legtakarékosabb és kreatív megoldások keresésére, másfelől, hogy a rendszerbe „befizetőket” – önkormányzat, szponzorok, fogyasztók – a lehetőségeik szerinti legtöbb támogatás elhelyezésére ösztönözzük.

4.7.1 A kiemelt együttesek támogatása

Az Önkormányzat egy-egy szakterületen legalább tíz éve működő, országos minősítésű, magas színvonalon teljesítő amatőr, félhivatásos művészeti együttest a kiemelt együttes kategóriába sorolhat. A kiemelt együttesek köre nyitott, önkormányzati döntéssel bővíthető, szűkíthető. A támogatás mértéke a mindenkor éves költségvetési rendeletben kerül meghatározásra. A rendszer a támogatott körök számára biztonságot, kiszámíthatóságot jelent, ugyanakkor egyfajta garanciát, referenciát is a külső szponzorok megszólításában. A kiemelt együttesek köréről 2014-ben kell újra döntenünk. Ez a felülvizsgálat alkalmas lesz arra, hogy részletes szabályait, ha szükséges, újrafogalmazzuk.

4.7.2 Kulturális ösztöndíjak alapítása

A Csikász Imre képzőművészeti ösztöndíj, Cholnoky Viktor irodalmi ösztöndíj: korhatár nélkül megpályázható, egy éven keresztül egy-egy nyertes pályázó részére havi rendszerességgel folyósított ösztöndíj. A pályázatokat az önkormányzat által felkért szakmai bizottság javaslata alapján a

Közyűlés bírálja el. Az ösztöndíjasok a támogatás fejében alkotást adnak a városnak. További előnye, hogy felkelti a város iránti érdeklődést, ösztönzi a városban letelepedést és/vagy itt maradást, erősíti a már idekötődő alkotók ragaszkodását. Az ösztöndíjak részletes szabályainak kidolgozását minél előbb, legkésőbb a következő költségvetési év tervezési időszakára javasoljuk előkészíteni.

4.7.3 Kulturális-kritikai szellemi műhely kereteinek biztosítása

A kulturális-művészeti értékteremtés szükségszerű feltétele egy helyi szakmai nóvumként vagy értékmérőként is funkcionáló kulturális-kritikai jellegű szellemi műhely kereteinek, infrastruktúrájának biztosítása, amely valamilyen rendszeresen megjelenő periodika formájában is működhet. Ha a megjelenés és elérhetőség paramétereit, gyorsaságát és költséghatékonyágát is komolyan vesszük, akkor ez a helyi szellemi kontroll elsősorban internetes felületen valósul meg. (A papíralapú folyóirat kiadása kisvárosi szinten ma már kétes értékű és kevésbé fenntartható vállalkozásnak tűnik.)

4.7.4 Városi képtár létrehozása

A városi képtár létrehozása évtizedek óta vajúdo feladata Veszprémnek. A térség művészeket vonzó, ihletadó ereje eddig csak esetlegesen, időszakai kiállításokon volt viszontlátható, de ugyanígy nincs semmiféle elérhető, nyilvános tere az itt született, vagy a vidéktől elszakadó, egyetemesebb vizuális művészeti teljesítményeknek, vagy az országosan jelentős alkotóknak, életműveknek sem. Számos városi vagy magán intézmény (könyvtár, múzeum, városháza, Mestermű Galéria, Művészetek Háza, VMK stb.) őriz különböző, ötletszerűen felvásárolt, esetenként kétes értékű műveket, azonban teljességgel hiányzik a magas szakmai színvonalon, tudományos igényvel meghatározott koncepció szerint történő gyűjtés és értékmegőrzés. Mindezzel összefüggésben szükséges átgondolni a Veszprémi Képtár tervezetét és létrehozását is, amelynek megalapítását támogatjuk, szorgalmazzuk, erre a következő középtávú tervezési szakaszban megvalósítási, pénzügyi tervet kell készíteni.

4.7.5 Köztéri Szobor Alap létrehozása

Kívánatos és elvárható, hogy egy megyei jogú városban tervezetten folyják a közterek igényes művészeti alkotásokkal történő felruházása. Identitást erősít, informál, esztétikai örömet nyújt, mindez együtt és egyszerre az otthonosság, belakottság, a színvonalas, tartalmas térhasználat élményét jelenti, röviden, életminőséget javít. Erre a célra mind a tárgyhoz mind Veszprém rangjához méltó nagyságrendű keretet szükséges biztosítani. Így akár évekre előre lehetne tervezni, a terveket kiérlelni, a megvalósulást valódi közösségi ünneppé tenni. A feladat előkészítésére alakuljon az utcanév munkacsoport mintájára egy köztéri szobor munkacsoport, amely részt vesz a koncepció kidolgozásában, végigkíséri a folyamatot, gondozza a javaslatokat.

4.7.6 Közművelődés, öntevékeny csoportok támogatása

A meglévő Civil pályázati keret jelentős százalékban kulturális tevékenységet, teljesítményt, közművelődést támogat. Ezt a lehetőséget a jövőben is biztosítani szükséges.

4.7.7 Pályázati alap feltöltése a kulturális kínálat bővítésére

A jelenleg ilyen néven meglévő pályázati alap felosztásának részletes szabályait a közművelődésről és a művészeti tevékenység támogatásáról szóló 14/2012. (III.30.) önkormányzati rendelet tartalmazza. Az önkormányzat támogatja:

- a) a környezeti-, szellemi-, művészeti értékek, hagyományok feltárását, bemutatását és megismertetését,
- b) az ismeretszerző, művelődő közösségeket, az ismeretterjesztés különböző formáit,
- c) nyomtatott és elektronikus kiadványok megjelentetését,
- d) művészeti tevékenységeket, képzőművészeti, zenei, színházi tevékenységet,
- e) amatőr alkotókat és alkotói csoportokat,
- f) a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítését és fenntartásának segítségét, a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítását, az egyéb művelődést segítő lehetőségek biztosítását,
- g) helyi identitást erősítő kulturális kezdeményezéseket.

A támogatás évente meghirdetett, nyilvános pályázat útján nyerhető el. A benyújtott pályázatokat szakmai grémium, a Veszprémi Kultúráért Közalapítvány kuratóriuma véleményezi. A pályázati keretösszeg jelenleg csupán az éves költségvetésben meghatározott összeg. A cél az, hogy az önkormányzat által e célra elkülönített alapot külső támogatói felajánlásokkal megnöveljük.

A két forrás ideális aránya 25% önkormányzati támogatás és 75% külső támogatói felajánlás. A jelenlegi önkormányzati 8 millió forintos pályázati alap eszerint akár 32 millió forintot is elérhetne. A magán mecénatúrából, helyi vállalkozásokból érkező felajánlásokat a döntés előkészítésben résztvevő, az Önkormányzat által alapított Veszprémi Kultúráért Közalapítvány fogadhatja.

4.7.8 Az egyedi kulturális teljesítmények támogatása

A kultúrafinanszírozás hagyományos és meglévő csatornáin kívül eső szegmensben is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy minden színvonalas művészeti, kulturális teljesítmény megtalálja a saját egyedi útját a közönséghez. Az újszerű látásmódokat megtestesítő kortárs művészet olyan törékeny érték, amely csak befogadó és toleráns környezetben képes hatni. Veszprémnek ebben a hazai művészettörténetben, vagy színház- és táncművészetben is jegyzett értékei, eseményei vannak, a jövőben is úttörő szerepet szánunk e területnek.

Ehhez az egyszeri, megismételhetetlen, akár kísérleti jelleggel megvalósuló eseményeknek, produktumoknak is teret kell engedni a bemutatkozás érdekében. A kreatív innovációk ugyanis gyakran nem tudnak áttörni az intézményes kereteken, és sok esetben underground vagy alternatív világként jelennek meg a megfelelő kulturális eszközrendszer hiányában. Ezen célszerű változtatni és olyan ösztönzőkkel kialakítani a finanszírozás rendszerét, amely képes befogadni és felkarolni a hasonló teljesítményeket.

4.8 A városi, helyi identitás erősítése, ápolása a hétköznapokban is

A helyi identitás kialakulása a kisgyermekkorban, a családban kezdődik. A család használja a várost, tereivel, szolgáltatásaival, emberi kapcsolataival. A gyerekek nagy valószínűséggel szüleiktől hallják az első, várost minősítő – felvállaló, szerető vagy bíráló, elutasító – ítéleteket. Szüleikkel vagy iskolai közösségekkel fedezik fel az épített és természeti környezetet, és vesznek részt családokat, diákokat megszólító programokon. Figyelmet kell fordítani az identitást formáló óvodai-általános iskolai programokra (pl. szorgalmazni lehet a „Sétál a család”-típusú kezdeményezéseket), és feladatként kell állítani az intézményeink elé, hogy ki-ki saját profiljának megfelelően dolgozzon ki e témára szóló programokat, terveket.

4.8.1 Ismerjük meg saját értékeinket!

Az alap és középfokú iskolai oktatás szerves részévé kell tenni a helytörténetet. Lehetővé kell tenni, hogy a Veszprém történeti tankönyv eljusson minden iskolába, taníttatásának feltételeiről a mindenkori városvezetésnek, önkormányzatnak gondoskodnia kell.

Folytatni javasoljuk a Tourinform iroda által a helyiek számára szervezett, „idegenvezetővel” kísért séták kiváló gyakorlatát. Erősítheti a helytörténészek, veszprémi kötődésű, innen elszármazott híres emberek szubjektív városismereti sétája, valamint az irodalmat, művészetet kedvelőknek szóló, városi nagyrendezvényekbe beépített, vagy önállóan szervezett, veszprémi irodalmi séta is.

Kettős értéke van a városi nagyrendezvények, fesztiválok sorának: a Veszprémiséget megjelenítő rendezvények látogatása, netán szervezésükben történő aktív, alakító részvétel egyértelműen erősíti a városhoz való kötődést. Kiemelkedő jelentőségű e tekintetben a Gizella-napok és a Szent Mihály-napi búcsú, amelyek középpontjában egy helyi érték és hagyomány megteremtése és ápolása áll. Ugyanakkor ezek a rendezvények – a Gizella-napoktól a Kabóciádén és Utcazene Fesztiválon, Veszprémfesten, Vivace Kórusfesztiválon át a Szent Mihály-napi búcsúig nemcsak a helyi kötődést, de a helynek a határain túlmutató, országos és nemzetközi kisugárzását is lehetővé teszik.

A közös cselekvés – miénk itt a tér! – élményének erősítése fontos: tudatosan be kell vonni az iskolákat a városi rendezvények programjaiba, nemcsak a megjelenést, de az aktív részvételt is támogatni, ösztönözni kell (nemzeti ünnepek, Gizella-napok, Illatos Advent, stb.).

Ösztönözni kívánjuk az országos, akár nemzetközi vonatkozású események, jelenségek, évfordulók, alkalmak lokálissá, személyessé tételét: helyi történettel, a helyi hagyomány előtérbe helyezésével, öntevékeny csoportok, civil szervezetek bevonásával.

4.8.2 A Veszprém-monográfia megalkotása

A helytörténeti kutatást minden módon és eszközzel ösztönözni kell. Kitűnő műhelye ennek a Veszprémi Szemle várostörténeti folyóirat, melyet továbbra is támogatni kívánunk. Emellett távlati cél a Veszprém-monográfia megalkotása. A monográfia megszületéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy az „amatőr” helytörténeti kutatói gárda és a hivatásos tudományos műhelyek – múzeum, levéltár, könyvtár, akadémia – együtt tudjanak dolgozni.

A Veszprémi Szemle szerkesztői, szerzői több évtizedes kutatói munkájukkal felbecsülhetetlen értékű tudást halmoztak fel, tettek közkinccsé, közös tudásunkká. Ugyanakkor és ezzel párhuzamosan, az elvégzett hatalmas munkával, egyenletesen magas színvonalon művelt tevékenységükkel egyértelmű szakmai megbecsülést, tekintélyt is szereztek nemcsak maguknak, de egyúttal itt, Veszprémben, az „amatőr” helytörténeti kutatómunkának is. A Veszprém monográfia létrejöttének elengedhetetlen feltétele e két – nem véletlen, hogy számos személyi átfedést mutató – műhely szoros szakmai együttműködése, közös munkálkodása. A koordináció nem kevés munkáját a Veszprémi Szemle Kulturális és Várostörténeti Közhasznú Alapítvány vállalja, az előkészítő munkát megkezdte.

4.8.3 Veszprémi Települési Értéktár

Veszprém város önkormányzata 2013-ban létrehozta a Veszprémi Települési Értéktárat, a felterjesztett javaslatok elbírálására pedig az Értéktár Bizottságot. A Települési Értéktárat folyamatosan bővíteni, a javaslatot ösztönözni kell. Elsődleges cél, hogy elkészüljön a helyi értékek minél teljesebb körű leltára, ezzel együtt az is, hogy a számba vett értékeink közül országos szinten is láthatóvá váljanak a helyi szintet meghaladó, de a veszprémi identitást mindenhol képviselő nemzeti értékeink, netán hungarikumaink is. Nem szabad megfélemlenünk arról sem, hogy minden közösség, falutól a nemzetig, futballcsapattól az akadémiáig, összetartozásának kifejezésére jelképeket használ. A kulturális önazonosság, e vonatkozásban a kulturális értelemben vett veszprémiség jelképeit, ikonjait is tartalmaznia kell a Települési Értéktárnak.

4.8.4 A Belváros kulturális funkciójának visszaadása

A megújult Kossuth utca „visszafoglalása” – a Programiroda koordinációjában – kereskedelmi, kulturális hasznosítás megvalósítása, a megújult terek civilizációja.

A Veszprémi Hotel, a Zöldház, a volt Balaton Bútorgyár méltatlan állapotának megoldására tervet kell kidolgozni, a rehabilitációt és/vagy hasznosítást előkészíteni. Frekvenciált helyzetük okán javasoljuk, hogy a kulturális célú hasznosítás is kerüljön be a szempontok közé.

4.9 Kiemelt fesztiválok támogatása

A kiemelt együttesek köréhez hasonlóan megtartásra, folytatásra érdemes. Ez a támogatási konstrukció már bizonyított: a három évre szóló önkormányzati támogatási szándék kinyilvánítása a nyújtott támogatás többszörösének megszerzését tette lehetővé egyéb, külső pályázati ill. szponzori körök megnyerésével. Az Önkormányzat nemzetközi és országos jelentőségű kulturális fesztiválokat, idegenforgalmi vonzeróval bíró, jelentős múlttal rendelkező kulturális nagyrendezvényeket a kiemelt fesztivál kategóriába sorolhat. A kör nyitott, önkormányzati döntéssel bővíthető, szűkíthető. A támogatás összege a mindenkor éves költségvetési rendeletben kerül meghatározásra.

A kiemelt fesztiválok köréről is 2014-ben kell újra döntenünk, szintén alkalmunk lesz a részletes szabályok áttekintésére, ha szükséges, átgondolására, újrafogalmazására. A kiemelt

fesztiválok egyben a leglátogatottabb rendezvények is a városban, amelyek biztos célközönségnek örvendenek, akik nagy számban térnek vissza a rendezvényekre. Ez a célközönség nagyrészt nem veszprémi, vagy ha helybeli is, főként csak a kiemelt rendezvényt „fogyasztja”. Ez a közönség egy olyan potenciális bázis, amelyet megszólítva a kevésbé frekvenciált rendezvényekre is elvihető megfelelő tájékoztatás mellett. Számukra ezért könnyen elérhetővé kell tenni az összes kulturális szolgáltatásunk tartalmát.

Joggal merül fel a kérdés, szüksége van-e újabb rendezvényekre Veszprémnek? Ahogy mondani szokás, előre kell menekülnünk, azaz hisszük és valljuk, a kultúrára elköltött forintok megtérülnek. Mert nemcsak Veszprém dicsekedhet gazdag rendezvény kínálattal, ez országosan és Európában is tapasztalható jelenség. Fentiekből azonban úgy tűnik, a mi egyedi, veszprémi vonásainkra szabott tartalmat valóban érdemes támogatni, elindítani. Két, kifejezetten Veszprémhez köthető rendezvény áll előkészítés alatt.

4.9.1 Auer Lipót Nemzetközi Hegedűverseny

Auer Lipót veszprémi születésű, világhírű hegedűművész, iskolateremtő zenepedagógus nevét a mai napig a legnagyobb tisztelet övezi az egész világban. Veszprém sokat tett már eddig is az Auer-kultusz megteremtéséért, ápolásáért, könyv és a róla készült film támogatásával, emléktábla állításával, a Hangvillában, Veszprém új hangversenytermében megrendezendő nemzetközi hegedűverseny veszprémisége elvitathatatlan. Emellett nemzetközi rangú, kifejezetten prémium kategóriájú új zenei esemény születik, amely az erős médiafigyelemmel kiváló városreklámra is számíthat, s amely idővel a legértékesebb kiemelt fesztiváljaink sorába kell, hogy emelkedjen.

4.9.2 Cholnoky Irodalmi Fesztivál

A másik tervezett új rendezvény szintén egy veszprémi névre, mint márkanévre, a Cholnoky-fivérekre, Jenő, Viktor és László nevére épít, s amellyel Veszprém irodalmi hagyományait, veretes múltját használva kívánunk az irodalmi jelenhez és jövőhöz hozzátenni valamit. A **Cholnoky Irodalmi Fesztivál** középpontjában a vidék irodalma, kismesterek irodalma, s természetesen Veszprém irodalma áll. Veszprém és a Magyar Írószövetség közös rendezvényeként évente, tavasszal vagy ősszel, a nagy fesztivál szezon előttre-utánra időzített esemény, komoly díjazású novella-pályázattal, a pályaművekből rendezett gálaesttel, színházi közvetítéssel. Ha megvalósul, erre a néhány napra a magyar íróársadalom színe-java jelenik meg Veszprémbe, s ír, vagy gondolkodik Veszprémről, irodalomról.

4.10 A veszprémi vár kulturális, turisztikai fejlesztése

A Várnak történetileg két meghatározó jellege, világi-hatalmi és egyházi központ szerepe az utóbbi évtizedben bővült egy harmadikkal: a veszprémi Vár a kortárs képzőművészet bemutatója, rangos kiállítóhelye is. Kívánatosnak tartjuk mindhárom arculat fejlődését, minden ez irányban megtett lépést kiemelt érdekünk támogatni. A Várban lévő intézményeinkkel ennek a munkának alakító

résztvevői, külső kapcsolatainkban – mindenekelőtt az egyházzal, de részben az egyetemmel és az akadémiával is együttműködve – partnerek kívánunk lenni.

A „Királynék városa” arculati elem, ha nem is egyképpen és minden területen egyszerre, de folyamatosan legyen jelen a kulturális kínálatban, akár tárgyi, hagyománybeli, szellemi produktumban, színházban, múzeumban, közművelődési programban. Ebben kooperáljon a városi kulturális élet valamennyi szereplője.

4.10.1 A Várkapu látogatóközpont

A 2014-ben átadott intézmény nyújtotta lehetőségeket minél hatékonyabban ki kell használni. Ebben nemcsak a működtető Laczkó Dezső Múzeumnak, hanem valamennyi intézménynek – különös tekintettel a várbeliekre –, érdeke és felelőssége van. Együttműködésük, együttgondolkodásuk feltétlen szükséges. Ehhez kapcsolódva szükségesnek látjuk a régóta hiányolt Veszprém vártörténeti állandó kiállítás megvalósítását a Laczkó Dezső Múzeum és – remélhetőleg – az Érsekség intézményeinek kívánatos együttműködésében.

4.10.2 Kooperáció az egyházi intézményekkel

A veszprémi várnak mindennemű kulturális célú fejlesztésében érdekelt vagyunk, saját hatáskörünkben kezdeményezők, az egyházi fejlesztésekben partnerek kívánunk lenni.

A Boldog Gizella Főegyházmegyei Gyűjtemény használatában lévő műemléképületek – Tejfalussy-ház, Érseki Palota, Gizella-kápolna, Szent György-kápolna, Szent Imre Piarista és Helyőrségi templom – történelmi miliője, kulturális-szellemi öröksége szorosan kapcsolódik a magyar történelemhez, a Szent István-i, középkori örökséghez, a barokk hagyományokhoz. Bár a gyűjteményi épületek egyházi igazgatás alatt állnak, a város identitásának alapvető részét képezik, ma is meghatározzák arculatát. A műemléképületek felújítása és a Gyűjtemény kiállítási körülményeinek, szolgáltatásainak korszerűbbé tétele nemcsak egyházi, hanem városi, önkormányzati érdek is.

Kiemelt figyelemmel kísérjük, és lehetőségeink szerint támogatni kívánjuk az Egyház kulturális koncepciójának részeként tervbe vett várbéli történeti-régészeti feltáró munkákat, az ennek hozadékeként tervbe vett új kiállítások megrendezését, a várbéli komplex kulturális örökség korszerűbb bemutatásának megvalósítását, különös tekintettel a világörökségi értékű Szent György-kápolnára és Gizella-kápolnára.

4.10.3 A vallási turizmus erősítése

Szorgalmazzuk a vallási turizmusban rejlő lehetőségek jobb kihasználását, a veszprémi kötődésű szentek és boldogok kultuszának ápolását. Veszprém egyedülálló adottságokkal rendelkezik ebből a szempontból, hisz az egyik legkedveltebb magyar királynő, Szent Margit mellett Szent István, Boldog Gizella és Szent Imre, azaz a Magyar Szent Család minden tagjának is konkrét kötődése van városunkhoz. Kiemelten kezeljük a Magyar Szent család tematikai úthoz történt csatlakozásunkat, annak fejleményeit, az ezzel összefüggő fesztivál megrendezését.

4.10.4 Kortárs képzőművészet a barokk várban

A műemléki környezetbe helyezett kortárs művészet élménye, e két tényező összekapcsolásából adódó „feszültség” mint komplex élmény olyan unikális vonzerő, amelyet mindenképpen érdemes és szükséges továbbfejleszteni. Összekapcsolni a Művészetek Háza kortárs képzőművészeti területen kivívott szakmai tekintélyét a hazai/nemzetközi trendet követő – „hívónévre” alapozott – időszaki kiállítások tervezésével, megrendezésével. Az ilyen kiállítások középpontjában kortárs, de már kanonizált, ismert, populáris, azaz több látogatót, az országos érdeklődés horizontját meghaladó vonzerő van. Sajátosan veszprémivé a Vass László Gyűjteményben és a László Károly Gyűjteményben bemutatott alkotókhöz való kötődéssel tehető. Emlékeztetőül: más aspektusból ugyan, de részben ennek az elvárásnak a mentén valósult meg a belvárosi Utcagalériában – a Vass-gyűjteményben szereplő művészek nevével teleírt – Alkotók fala és a Kossuth utcai aluljáró is e gondolat jegyében gazdagodott kortárs plasztikákkal. Ez esetben nyilván nem a kortárs és a történeti tartalmak párbeszédén, hanem a kortárs képzőművészetnek épp az anyanyelvi közegébe, a modern környezetbe, a közterületre való kiterjesztésén van a hangsúly.

4.11 Kulturális negyed létrehozása

A Kossuth utcát, régi Cserhátot érintő Belvárosi Rehabilitáció programjának folytatásaként tervbe vett II. ütem a rekreációs-kulturális feltételek javításával az épített és természeti örökség integrált funkcióbővítő fejlesztése kíván lenni. Célja a veszprémi városkarakter egyediségének megőrzésével – helyenként visszaállításával – egy új, kiegyensúlyozott térszerkezet kialakítása, az így létrejövő harmonikus épített és természeti környezet fenntartása, továbbá ezzel párhuzamosan, ennek szerves részeként az itt elérhető humán szolgáltatások bővítése. Az épített és természeti környezet alakítása tehát egy komplex urbanisztikai terv megvalósításának mintegy az alapját képezi: a fizikai megújítást és részben átrendezést a terület kulturális funkciójának erősítése, a kulturális jelleg dominánssá tétele kíséri. Az érintett terület, azaz a jövőbeli Kulturális negyed jelen elképzelés szerint: a Mártírok útjától az Erzsébet-ligeten át a volt gyermekkórházig, a Brusznai úttól a Színházkertten át a Kádár utcáig, a Horgos utcától a Bem utcán át a Dózsa György útig terjed.

Épületekkel körvonalazva: a Hangvillától a régi Városi Művelődési Központig (egykori Dimitrovig) terjedő terület, benne található pl. a Laczkó Dezső Múzeum, a Veszprémi Petőfi Színház és a Színházkert, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár, a volt VMK, régi Dimitrov, az Óvári Ferenc utcai régi mozi és régi zeneiskola éppúgy, mint a Szeglethy utcai önkormányzati ingatlanok. Idesorolható továbbá a Kórház, a Hangvilla, a Megyeház, a Csermák Antal Zeneiskola és a Szent Miklós-szeg, az Erzsébet-liget (a volt gyermekkórház?) és az Alsóvárosi temető, a Pannon Egyetem A és B épületei és környezetük, a Komakút tér, a Színészház és a Latinovits–Bujtor Játékszín, az Ipari Szakközépiskola, a Szilágyi Keresztény Iskola és a Regina Mundi templom, valamint a Padányi iskola is. Jól érzékelhető: földrajzi értelemben viszonylag csekély területen, koncentráltan jelenik meg szinte a teljes kulturális paletta.

A Belvárosnak ezt a részét az I. ütemben megújított régi Cserháthoz képest kevésbé érintette a 60–70-es évek megalomán, a múlt minden értékét annulláló szemlélete. A háborús károkat és az újjáépítés kényszermegoldásait leszámítva építészeti lényegében napjainkig megőrződött az a lépték és épületarány, ami a városrész építésének korára, a 19. század végére, 20. század első évtizedeire volt jellemző. A negyed – középpontjában az egykori Püspökkert, mai Színházkert területével, a Püspöki Jóságkormányzóság épületével, a Régi Főposta, a színház, a megyeház, Korona Szálló és a mai Színészház, egykori Nap Vendégfogadó épületével – eredeti térszerkezetének arányai, a beépítés kontúrjai adottak, vagy visszaállíthatók. Ezt az egykor szervesen fejlődő, harmonikus egységet – több más negatív tényező mellett – elsősorban a motorizáció bontotta meg. Ezért első lépésben a közúti forgalmat kell csökkenteni, majd a visszanyert, megnövelt köz- és zöldterületeket, ezzel párhuzamosan az értékes épületállományt kell megújítani és fejleszteni.

4.11.1 A Kulturális negyed kiemelt közterület-fejlesztési céljai

Az **Erzsébet-liget** és az **Alsóvárosi temető**, a **Kálvária-domb**, a **Komakút tér** és a **Pannon Egyetem övező zöldfelületek**, a **Színházkert területén** a járdák szélesítése, a sétányok (**Veszprémi korzó**, **Erzsébet sétány**) rehabilitációja, helyreállítása, utcai fasorok pótlása.

A „Királynék városa” arculati elem részeként külön figyelmet kell kapnia a Kálvária-dombnak és környékének, a történeti **Szent Miklós szegnek**. A veszprémi várból a megújult Színházkert érintésével megtett sétaút kulturált, kedvelt pihenőállomása lehet az itt található Árpád-kori templomrom, összekötve mintegy az ezeréves várbéli – világi, azaz királynéi és egyházi – településmagot a mai Belvárossal, illetve a Belváros új Kulturális negyedével.

4.11.2 Épületek rekonstrukciója

A **Petőfi Színház** épületének rekonstrukciója építészeti az egyik legjelentősebb fejlesztési cél. A **Színészház** mielőbbi és teljes körű felújítása, valamint a **Játékszín** korszerűsítése is megoldandó. Ki kell emelnünk, hogy a veszprémi polgárok igényéből, közadakozásból 1906-1908 között Medgyaszay István tervei alapján felépült kőszínházunk, amely a szecessziós architektúrának és az akkor újdonságnak számító vasbeton szerkezetnek az egyedülálló ötvözet, kultúrtörténeti jelentőségét tekintve a város határain messze túlmutat. Az emberi művelődés és egyben a magyar építőművészet remekművét, az 1980-as évek „rossz ízű” átépítésével negatív irányba vitték, melynek kijavítása, visszafordítása egyre sürgetőbb feladatunk.

Középtávú elképzelés szerint itt, a Kulturális negyedben lelhet új és végleges otthonra a **Kabóca Bábszínház** is, a **régi mozinak** ilyen funkcióval, ennek szellemében történő rehabilitációja nyomán. A Kulturális negyed egyik legfontosabb küldetése teljesülhet ezáltal: a gyermekkorú színházlátogatók – a jövő felnevelő kultúra fogyasztói – minden szempontból igényes „tálalásban”, kulturált, patinás környezetben szerezhetik első színházi élményeiket.

4.11.3 Új kulturális funkciók kialakítása

Új funkcióval újulhat meg **a régi zeneiskola**, s nem utolsó sorban a **Szeglethy utcai épületegyüttes** is. Utóbbiban fiatal, pályakezdő művészek számára műterem és műteremlakások kialakítására kell lehetőséget biztosítani. A műterem kvázi „képzőművészeti inkubátorházként”, pályaindító alkotótelepként funkcionálhatnak. Cserébe a város kvalitásos alkotásokat, s nem utolsó sorban az itt maradásban, letelepedésben motivált új, kreatív városlakókat „nyerhet”.

Meg kell újulniuk az – Erzsébet-liget irányában a sétautat szegélyező – oktatási és kulturális intézmények épületeinek, a **Laczkó Dezső Múzeumnak és környezetének**, a **Bakonyi háznak** és a **Csermák Zeneiskolának** is. A negyed Ny-i határán elhelyezkedő volt VMK, régi Dimitrov épülete – jelenlegi elképzelés szerint közüzemi szolgáltatói irodaházként, azaz funkcióváltással – szintén ebben a városrehabilitációs programban újulhat meg.

Az így rehabilitált épített és természeti környezetbe tud visszatérni az eredeti funkcióhoz közelebb, szerves, léptékében mind a történetiséget, mind a mai igényeket ötvöző kulturáltabb térhasználat.